

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

- **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**
- **ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ**
- **Κατεύθυνση Κοινωνικός Αποκλεισμός και Ανθρώπινα Δικαιώματα**
- **B εξάμηνο**
- **Μαθήματα: Τοπική αυτοδιοίκηση και κοινωνικές ανισότητες**
- **Διδάσκων: Αναπληρωτής Καθηγητής Τρύφωνα Κωστόπουλος**

Αθήνα 2015

Τοπική αυτοδιοίκηση και κοινωνικές ανισότητες

1. Τρύφωνας Κωστόπουλος, (2014), *Τοπική Δημοκρατία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.
2. Τρύφωνας Κωστόπουλος, (2010), *Τοπική Κοινωνία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.
3. Τρύφωνας Κωστόπουλος, (2000), *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Εθνικό Κράτος. Περιφέρειες και Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, εκδ. Αδελών Κυριακίδη, Θεσ/νίκη.
4. Τρύφωνας Κωστόπουλος, (1996), *Ευρωπαϊκή Ένωση και Τοπική Αυτοδιοίκηση, ο Θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

Θέματα για την εκπόνηση εργασιών

1. Πρωτόγονες κομμουνιστικές αταξικές κοινωνίες
2. Οι ταξικές κοινωνίες
3. Οι φεουδαρχικές κοινωνίες
4. Οι καπιταλιστικές κοινωνίες
5. Οι σοσιαλιστικές κοινωνίες
6. Ο κοινοτισμός στις αταξικές κοινωνίες και ο σύγχρονος κοινοτισμός υπό το καπιταλιστικό πλαίσιο
7. Ο κοινοτισμός (αυτοδιοίκηση) στην αρχαία Ελλάδα
8. Ο κοινοτισμός στο Βυζάντιο
9. Οι ελληνικές κοινότητες επί Τουρκοκρατίας
10. Η ιστορική Κοινότητα στα Αμπελάκια Θεσσαλίας
11. Η Ελληνική κοινότητα της Αλεξάνδρειας

Θέματα για την εκπόνηση εργασιών

1. Γενικά για τη θεωρία του κράτους
2. Το σύγχρονο κοινωνικό κράτος
3. Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους (Φ. Ένκελς)
4. Κράτος και επανάσταση (Β.Ι. Λένιν)
5. Αλέξις Τοκεβίλ και η Δημοκρατία στην Αμερική
6. Σαιν-Σιμόν, Φουριέ και Όουεν. Οι ουτοπιστές σοσιαλιστές
7. Οι αναρχικοί: Προυντόν, Μπακούνιν και Κροπτόκιν.
8. Ρόζα Λούξεμπουργκ
9. Εδουάρδος Μπερνστάιν
10. Αντόνιο Γκράμσι
11. Η Κομμούνια του Παρισιού
12. Η κομμούνια της Κροστάνδης

Θέματα για την εκπόνηση εργασιών

1. Ρήγας Φεραίος ή Βελεστινλής και το πρόγραμμά του
2. Κορδάτος Γιάννης, *Ο Ρήγας Φεραίος και η Βαλκανική Ομοσπονδία*, εκδ. Επικαιρότητα, Αθήνα, 1983.
3. Οι πρωτόγονες κοινωνίες στην αρχαία Ελλάδα
4. Οι πρωτόγονες ρωσικές αγροτικές κομμούνες
5. Οι κοινότητες των Ινδιάνων και η διάλυση των κομμουνιστικών δομών τους απ' την Ισπανική αποικιοκρατία
6. Ο κοινοτισμός (αυτοδιοίκηση) την περίοδο της Εθνικής Αντίστασης (1941-1944)

Θέματα για την εκπόνηση εργασιών

1. Το πρωτόγονο κοινοτικό σύστημα και ο ασιατικός τρόπος παραγωγής
2. Η αρχαία Αθηναϊκή Δημοκρατία
3. Το κομμουνιστικό σύστημα στην αρχαία Σπάρτη
4. Οι συνεταιριστικές κοινότητες επί τουρκοκρατίας: η περίπτωση της κοινής συντροφιάς των Αμπελακίων
5. Τα σύγχρονα ρεύματα του κοινοτισμού (ΗΠΑ-Ευρώπη)
6. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (Μ.Κ.Ο)
7. Μαρξισμός και κράτος
8. Μια κριτική προσέγγιση των πρώην Σοσιαλιστικών Χωρών με επίκεντρο τη Σοβιετική Ένωση

Θέματα για την εκπόνηση εργασιών

1. Οι ουτοπιστές σοσιαλιστές Σαιν-Σιμόν, Φουριέ και Όουεν.
2. Οι αναρχικοί: Προυντόν, Μπακούνιν και Κροπότκιν.
3. Κ. Μαρξ, Φ. Ένγκελς: Ο επιστημονικός σοσιαλισμός
4. Λένιν: Ο μονοπωλιακός καπιταλισμός
5. Η Κομμούνα του Παρισιού
6. Η κομμούνα της Κροστάνδης
7. Ο Αντόνιο Γκράμσι και το έργο του

Οι πρωτόγονες αταξικές κοινότητες

- Μεγάλο θεωρητικό και πρακτικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση των πρωτόγονων κοινοτήτων στις προκαπιταλιστικές κοινωνίες. Για παράδειγμα.
- Σε τι συνίσταται η πρωτόγονη κοινότητα;
- Πως από την πρωτόγονη κομμουνιστική κοινότητα φτάσαμε στην ταξική κοινωνία;
- Πως από το πρωτόγονο «βασίλειο» της ελευθερίας, την μεγαλύτερη ιστορική περίοδο που διένυσε το ανθρώπινο γένος φτάσαμε στην σημερινή καπιταλιστική βαρβαρότητα;
- Είναι εφικτό η ανθρωπότητα να επιστρέψει και πάλι ελεύθερη από εκεί από όπου ξεκίνησε στην πρώτη της νιότη χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο;

Οι πρωτόγονες αταξικές κοινότητες

- Να μερικά βασικά ερωτήματα στα οποία θα πρέπει να απαντήσει κανείς που θέλει να κατανοήσει τη σύγχρονη πολιτική οικονομία αλλά και την ιστορία του κοινοτισμού χωρίς φυσικά να αναζητεί χαμένους παραδείσους στο μακρινό παρελθόν της ιστορίας του ανθρώπινου γένους, αλλά να δει τον σύγχρονο κοινοτισμό στην ιστορικότητά του.

Η έννοια του κοινοτισμού

Κοινοτισμός: Πρόκειται για το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην ιστορία της ανθρωπότητας όπου εκείνο το οποίο χαρακτηρίζει τη διαδικασία της παραγωγής είναι:

Η συλλογικότητα των παραγωγών η απουσία ατομικής ιδιοκτησίας καθώς και η μη εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο.

Δημοκρατία και κοινοτισμός

- Για μια αντικειμενική προσέγγιση του κοινοτισμού οφείλουμε να τον εντάξουμε στην **ιστορικότητά του** αποφεύγοντας τη μηχανιστική μεταφορά στις σύγχρονες κοινωνίες θεσμών και πολιτικών που αναπτύχθηκαν σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους.
- Κάτι ανάλογο δε γίνεται με την **αρχαία ελληνική δημοκρατία**;
- Όλοι την επικαλούνται στις μέρες μας αποφεύγοντας όμως συνειδητά να την εντάξουν στην εποχή που λειτούργησε δείχνοντας έτσι και τα όριά της αλλά και το ανέφικτο εφαρμογής της υπό καπιταλιστικό καθεστώς.

Δημοκρατία και κοινοτισμός

- Στην αρχαία δημοκρατία επελέγη η κλήρωση για τα δημόσια αξιώματα η οποία χρονολογείται από την εποχή του Κλεισθένη (6^{ος} π.Χ αιώνας) και μάλιστα σε συνδυασμό με τη συνεχή εναλλαγή, που ήτανε συνέπεια του περιορισμένου χρόνου της θητείας που καθορίζονταν:
 - Σε ένα έτος.
 - Και μόνο σε **μια μέρα** για τον Πρόεδρο της Βουλής που ήταν κάτι ανάλογο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η άμεση δημοκρατία ήταν για τους Αθηναίους το αυτονόητο.
 - Δηλαδή, είτε αναγνωρίζεις τη λαϊκή κυριαρχία και συνεπώς την ικανότητα του λαού να αυτοδιευθύνεται.

Δημοκρατία και κοινοτισμός

- Οπότε και δεν αποδέχεσαι ούτε η λογική των ειδικών, των πιο «ικανών» της πολιτικής, ούτε ένα σύστημα όπως η **ψηφοφορία**, που από τη φύση του οδηγεί στην επιλογή με βάση ορισμένα κριτήρια και αναιρεί τη λογική της πολιτικής ισότητας και άρα της αυτοδιεύθυνσης.
- Όπως θα έλεγε και ο Rousseau, η δημοκρατία είτε θα είναι άμεση είτε δεν θα είναι δημοκρατία, είτε κυρίαρχος λαός και κυβέρνηση θα ταυτίζονται είτε ο λαός δεν θα είναι κυρίαρχος

Δημοκρατία και κοινοτισμός Θουκυδίδη, *Ιστορία Πελοποννησιακού Πολέμου*, Επιτάφιος Περικλέους.

- «Το πολίτευμα τούτο ονομάζεται δημοκρατία, διότι το κράτος κυβερνάται από τους περισσότερους και όχι από τους λίγους... ως προς τα δημόσια αξιώματα εκάστου είναι ανάλογα με τις ικανότητές του,
- και προτιμάται κάποιος για τη διαχείριση των κοινών όχι τόσο λόγω της κοινωνικής του τάξης, όσο λόγω της ατομικής του αξίας του,
- ώστε καθένας να μην εμποδίζεται να κάνει κάποιο καλό στην πόλη γιατί είναι φτωχός ούτε γιατί κατέχει επιφανή θέση»

Κοινωνία και κοινότητα - η πρωτόγονη κοινότητα

- Η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας έκανε αναγκαία την εμφάνιση της διοίκησης και της διοικητικής λειτουργίας του κράτους η οποία είναι τόσο παλιά όσο και η ίδια η ανθρώπινη κοινωνία, κι' αυτό γιατί;

Κοινωνία και κοινότητα - η πρωτόγονη κοινότητα

- Από τη στιγμή που οι άνθρωποι άρχισαν να ζουν από κοινού, να συνεργάζονται μεταξύ τους για την αντιμετώπιση των δυνάμεων της φύσης τότε:
- Εμφανίστηκε και η αναγκαιότητα ύπαρξης της **διοίκησης και του κράτους.**

Κοινωνία και κοινότητα - η πρωτόγονη κοινότητα

- Η ταξικότητα της Δημόσιας Διοίκησης θα υπάρξει μέχρι η ανθρωπότητα να αντικαταστήσει την κυβέρνηση των ανθρώπων επί των ανθρώπων, με τη διοίκηση των ανθρώπων επί των πραγμάτων.

Η ταξικότητα της Δημόσιας Διοίκησης και ο Αντόνιο Γκραμσι

- Το ίδιο ερώτημα ο Αντόνιο Γκράμσι το θέτει ως εξής:
- «θέλουμε να υπάρχουν πάντα **κυβερνήτες και κυβερνώμενοι**, ή θέλουμε να δημιουργήσουμε τους όρους ώστε η αναγκαιότητα να υπάρχει αυτή η διαίρεση να εξαφανιστεί;»

Η ταξικότητα της Δημόσιας Διοίκησης και ο Αντόνιο Γκραμσι

- Η γκραμσιανή αντίληψη περί κυβερνητών και κυβερνωμένων εισέρχεται στην ουσία της καπιταλιστικής βαρβαρότητας.
- Δίνει διέξοδο στην απελευθέρωση του ανθρώπου από τον οικονομικό καταναγκασμό και την εκμετάλλευση

Η ταξικότητα της Δημόσιας Διοίκησης –οι δύο αρνήσεις του Ηρόδοτου

- Επίσης οι δύο αντιεξουσιαστικές αρνήσεις του πατέρα της ιστορίας Ηρόδοτου, που εμπειριούνται στη ρήση του:
- *«Ούτε γαρ άρχειν, ούτε άρχεσθαι εθέλω»*
- *«ούτε να κυβερνώ θέλω, ούτε να με κυβερνούν»* αποδίδουν με τον καλύτερο τρόπο τον αυταρχικό, καταπιεστικό χαρακτήρα κάθε δημόσιας εξουσίας, η οποία σε μια ελεύθερη κοινωνική οργάνωση πρέπει να αποσυρθεί.

Η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και η Δημόσια Διοίκηση

- *Η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, δεν είναι ένα φυσικό φαινόμενο το οποίο βασίζεται σε σταθερούς και αμετάβλητους κοινωνικούς όρους.*
- **Αντίθετα πρόκειται για ένα καθαρά κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο είναι απόρροια συγκεκριμένων και ιεραρχημένων κοινωνικών σχέσεων.**

Κοινωνία και κοινότητα η πρωτόγονη κομμουνιστική κοινότητα

- Όπως πολύ ορθά σημειώνει η Rosa Luxemburg:
- «Στο πολύ μακρινό παρελθόν της ανθρωπότητας, έπρεπε να υπήρξαν πολύ μεγάλα χρονικά διαστήματα,
- κατά την διάρκεια των οποίων δεν υπήρχε πάλη των τάξεων, γιατί η κοινωνία δεν ήταν ακόμα χωρισμένη σε τάξεις, δεν υπήρχαν πλούσιοι και φτωχοί, ούτε ατομική ιδιοκτησία

Κοινωνία και κοινότητα η πρωτόγονη κομμουνιστική κοινότητα

- **Rosa Luxemburg:**
- «ήταν μια κοινότητα που ζούσε κατά τρόπο κομμουνιστικό, στα πλαίσια της οποίας δεν υπήρχαν ούτε πλούσιοι, ούτε φτωχοί,
- ούτε τεμπέληδες, ούτε δουλευτάρηδες, ούτε αφέντες, ούτε δούλοι,
- κι' όλες οι κοινές υποθέσεις ρυθμίζονταν από την ελεύθερη συνέλευση και την αβίαστη απόφαση όλων των μελών

Κοινωνία και κοινότητα η πρωτόγονη κομμουνιστική κοινότητα

- **Luxemburg:**
- **«πάνω στα ερείπια του πρωτόγονου κομμουνισμού και της πανάρχαιας δημοκρατίας γεννήθηκε η ατομική ιδιοκτησία και μαζί με αυτή η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, ένας δημόσιος καταναγκαστικός μηχανισμός, το *Κράτος*.**

Κοινωνία και κοινότητα η πρωτόγονη κομμουνιστική κοινότητα

- **Η πρωτόγονη κομμουνιστική κοινωνία έδωσε -γιατί σε τελευταία ανάλυση ξεπεράστηκε από την οικονομική πρόοδο- και παραχώρησε τη θέση της σε νέες προοπτικές της κοινωνικής εξέλιξης.**
- **Αυτή η εξέλιξη κι' αυτή η πρόοδος θα αντιπροσωπεύονται για πολύ καιρό από τις αγροικές μέθοδες της ταξικής κοινωνίας, μέχρι που κι' αυτή, με τη σειρά της, να ξεπεραστεί και να εκμηδενιστεί από την κοινωνική πρόοδο»**

Κοινωνία και κοινότητα η πρωτόγονη κομμουνιστική κοινότητα

- **Στο πρωτόγονο κοινοτικό σύστημα δεν υπήρχαν:**
- **ούτε κοινωνικές τάξεις**
- **Ούτε κράτος**
- **Ούτε πολιτική**
- **Εμφανίστηκε ο πρώτος μεγάλος κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας (κτηνοτροφία-γεωργία)**
- **Και ο δεύτερος (χειροτεχνία-γεωργία)**

Κοινωνία και κοινότητα η πρωτόγονη κομμουνιστική κοινότητα

- **Ο καταμερισμός της εργασίας βοήθησε:**
- **Στην ανάπτυξη της οικονομίας**
- **Στην διάλυση των πρωτόγονων αγροτικών κοινοτήτων**
- **Τη δημιουργία της ατομικής ιδιοκτησίας**
- **Την ανάπτυξη των πόλεων**
- **Την οργάνωση των πολέμων και του οικονομικού καταναγκασμού**

Μαρξ: *Κριτική του προγράμματος της Γκότα*

- Ο Μαρξ στην *Κριτική του προγράμματος της Γκότα*: «σε μια ανώτερη φάση της κομμουνιστικής κοινωνίας, όταν θα έχει εξαφανιστεί η υποδουλωτική υποταγή των ατόμων στον καταμερισμό της εργασίας και μαζί της και η αντίθεση ανάμεσα στην πνευματική και στη σωματική δουλειά, όταν η εργασία θα γίνει όχι μόνο μέσο για να ζεις, αλλά η πρώτη ανάγκη της ζωής,

Μαρξ: Κριτική του προγράμματος της Γκότα

- όταν με την ολόπλευρη ανάπτυξη των ατόμων θα έχουν αναπτυχθεί και οι παραγωγικές δυνάμεις και θα αναβλύζουν πιο άφθονα όλες οι πηγές του κοινωνικού πλούτου, τότε μόνο θα μπορεί να ξεπεραστεί ολότελα ο στενός ορίζοντας του αστικού δικαίου και θα γράψει η κοινωνία στην σημαία της: **Από τον καθένα ανάλογα με τις ικανότητές του, στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του!**”

Οι αιτίες εξαφάνισης της πρωτόγονης κοινωνίας και της πρωτόγονης κοινότητας κατά την Ρόζα Λουξεμπουργκ

- Μπροστά στην έφοδο του καπιταλισμού, η πρωτόγονη κοινωνία που επέζησε σε όλη τη διάρκεια των προηγούμενων ιστορικών φάσεων εξέλιξης, οπισθοχωρεί. Τα τελευταία ίχνη της σκουπίζονται από την επιφάνεια της γης και τα συστατικά της στοιχεία –εργατική τάξη και μέσα παραγωγής- απορροφώνται από τον καπιταλισμό.

ΦΟΥΡΙΕ (1772-1837) ΟΟΥΕΝ (1771-1858)
ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕΣΩ
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

- Ο Γάλλος εμποροϋπάλληλος Κάρολος Φουριέ όσο και ο Άγγλος βιομήχανος Ρόμπερτ Όουεν με τις ιδέες τους για τη διαμόρφωση ιδανικών παραγωγικών-καταναλωτικών κοινοτήτων συνέβαλλαν στη διαμόρφωση μιας μη ανταγωνιστικής κοινωνίας
- Στην περίπτωση του Όουεν σε μια κομμουνιστική κοινωνία

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΟΥΡΙΕ-ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Και οι δύο επιχείρησαν να λύσουν την αντίθεση **πόλη-ύπαιθρος** με τη δημιουργία υποδειγματικών κοινοτήτων
- Δεν πιστεύουν όμως στον κοινωνικό πολιτικό αγώνα των εργαζόμενων αλλά στη βαθμιαία μεταρρύθμιση που συμφέρει όλες τις τάξεις που συμμετέχουν στην παραγωγή, εκτός τους εμπόρους (Φουριέ)

Ο ΛΕΝΙΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΡΟΛΟ ΦΟΥΡΙΕ-ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- «Σε τι συνίσταται ο φανταστικός χαρακτήρας των σχεδίων των παλιών συνεταιρισμών αρχίζοντας από τον Ρόμπερτ Όουεν; Στο ότι ονειροπολούσαν μια ειρηνική μεταμόρφωση της κοινωνίας με το σοσιαλισμό, χωρίς να παίρνουν υπόψη τους τόσο βασικά ζητήματα, όπως είναι το ζήτημα της ταξικής πάλης, της ανατροπής της κυριαρχίας της τάξης των εκμεταλλευτών

Ο ΛΕΝΙΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΡΟΛΟ ΦΟΥΡΙΕ-ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Γι' αυτό έχουμε δίκιο, όταν διαπιστώνουμε σ' αυτόν το «συνεταιριστικό» σοσιαλισμό μια ολοκληρωτική φαντασίωση, κάτι το ρομαντικό, ακόμη και αγοραίο
- Στα ονειροπολήματα ότι με την απλή οργάνωση του πληθυσμού σε **συνεταιρισμούς** μπορεί κανείς να μετατρέψει τους ταξικούς εχθρούς σε ταξικούς συνεργάτες και τον ταξικό πόλεμο σε ταξική ειρήνη (τη λεγόμενη κοινωνική ειρήνη)»

ΦΟΥΡΙΕ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ

- Δουλεύοντας ο ίδιος σε εμπορικά καταστήματα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι έμποροι χωρίς να παίρνουν μέρος στην κοινωνικά ωφέλιμη εργασία πλουτίζουν σε βάρος των άλλων
- Σ' αντίθεση με τον Σαιν-Σιμόν θεωρούσε τους εμπόρους παράσιτα διότι μέσω του ανταγωνισμού καταστρέφουν ο ένας τον άλλο
- Γι' αυτόν όλα συναλλάσσονται ακόμα και ο γάμος «όλα είναι διεφθαρμένα, ένας κόσμος ανάποδος»

ΦΟΥΡΙΕ: ΑΡΜΟΝΙΑ ΜΕ ΜΙΚΡΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ «ΦΑΛΑΓΓΕΣ»

- Προτείνει μια ριζική κοινωνική μεταρρύθμιση μια κοινωνία που την ονομάζει «Αρμονία»
- Η κοινωνία απαρτίζεται από μικρές κοινότητες «φάλαγγες» των 1.600 ατόμων τα οποία εναλλάξ θα ασκούσανε όλες τις κοινωνικές λειτουργίες όχι όμως πάνω από 2 ώρες την κάθε μια, χωρίς να υπάρχει απόλυτη εξειδίκευση
- Το κράτος δε θα ήταν τίποτε άλλο παρά μια ομοσπονδία από τέτοιες ελεύθερες κοινότητες

ΦΟΥΡΙΕ: ΑΡΜΟΝΙΑ ΜΕ ΜΙΚΡΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ «ΦΑΛΑΓΓΕΣ»

- Οι «φάλαγγες» θα ήταν παραγωγικές-καταναλωτικές αυτοδιευθυνόμενες εταιρείες στις οποίες η διανομή των κερδών, γίνεται κυρίως ανάλογα με την εργασία και το ταλέντο:
- 5/12 των κερδών διατίθενται στην εργασία
- 3/12 στο ταλέντο
- 4/12 από τα κέρδη της φάλαγγας τα δίδει στους καπιταλιστές για να τους παρασύρει στα ουτοπικά του σχέδια

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ

ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ (1771-1858)

- Έχει πιο προωθημένες απόψεις από τον Φουριέ και τον Σαιν Σιμόν
- Οι δικές του κοινότητες είναι πραγματικές κομμουνιστικές κοινότητες
- Ενγκελς: «από τους λίγους οδηγητές ανθρώπων που γεννήθηκαν στον κόσμο
- Όλα τα κοινωνικά κινήματα, όλες οι πραγματικές πρόοδοι που έγιναν στην Αγγλία προς όφελος των εργατών συνδέονται με το όνομά του»

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Ονειρευόμενος μια καινούργια κοινωνία, μια κοινωνία σοσιαλιστική που το βασικό, το στοιχείώδες της κύτταρο θα το αποτελούσε η κοινότητα
- Τάχθηκε ενάντια στην επαναστατική πάλη του προλεταριάτου
- Όπως και οι άλλοι ουτοπικοί σοσιαλιστές δεν καταλάβαινε τον ιστορικό ρόλο της εργατικής τάξης

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Αρχικά προσπάθησε να αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση με μεταρρυθμίσεις κι ένα φιλανθρωπικό πνεύμα σ` ένα κλωστήριο βάμβακος του οποίου ήταν διευθυντής στο Νέο Λάρνακα της Σκωτίας.
- Περιορίσε την εργάσιμη μέρα, σε 10 ½ ώρες, αντί για 13 ή 14 που ήταν τότε το συνηθισμένο όριο της εργάσιμης ημέρας.

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Δημιούργησε ταμείο για τη νοσοκομειακή περίθαλψη των εργατών.
- Σχολείο για τα παιδιά τους, που ήταν και το πρώτο σχολείο για μικρά παιδιά από δύο χρονών.
- Έδινε επιδόματα ανεργίας για την περίοδο που το εργοστάσιο έκλεισε για 4 μήνες λόγω της κρίσης του βάμβακος.

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Το εργαζόμενο τμήμα αυτών των 2.500 ανθρώπων παρήγαγε τόσο πλούτο για την κοινωνία, όσο μόλις μισό αιώνα πρωτύτερα μπορούσε να παράγει ένας πληθυσμός από 600.000 άτομα.
- Έβαλα στον εαυτό μου το ερώτημα:
- Που πάει η διαφορά ανάμεσα στον πλούτο που καταναλώνουν 2.500 πρόσωπα και τον πλούτο που θα έπρεπε να καταναλώνουν 600.000;

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Η απάντηση του Όουεν ήταν ότι αυτή η διαφορά πήγαινε στους ιδιοκτήτες στους οποίους απέδιδε 5% τόκο για το κεφάλαιό τους και πάνω από 300.000 λίρες στερλίνες κέρδος.
- Αυτόν τον καινούριο πλούτο τον παρήγαγαν οι μηχανές αυτή η νέα δύναμη που ήταν δημιούργημα της εργαζόμενης τάξης.

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Τάσσεται κατά της καπιταλιστικής χρήσης των μηχανών
- Η χρήση των μηχανών να αξιοποιείται από τις κοινότητες που θα αριθμούν 100 έως 3.000 άτομα για να αυξάνεται η παραγωγικότητα
- Να περιορίζεται η βαριά εργασία και ο χρόνος εργασίας
- Στις ιδανικές του κοινότητες δεν υπάρχει ατομική ιδιοκτησία και όλοι πρέπει να εργάζονται για την κοινή ευημερία

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Η εργασία ήταν δικαίωμα και υποχρέωση για όλους. Οι ηλικιωμένοι δεν θα έκαναν βαριές εργασίες
- Η διανομή θα γινόταν με βάση την κομμουνιστική αρχή «στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του».
- Από κοινές αποθήκες τα μέλη της κοινότητας θα έπαιρναν ότι τους ήταν απαραίτητο.

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Οι κοινότητές του θα είχαν μεγάλες εδαφικές εκτάσεις με κοινόχρηστα κτίρια, διάφορες αίθουσες, τραπεζαρίες σχολεία, νοσοκομεία και δωμάτια ύπνου
- Ταυτόχρονα θα υπήρχαν κοντά στα κτίρια κήποι, χωράφια, καθώς και τα διάφορα εργαστήρια
- Απέδιδε μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση για την ανύψωση της ποιότητας των ανθρώπων

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Πίστευε όπως και ο Φουριέ ότι μπορούσε να πετύχει τους σκοπούς του όχι με επανάσταση αλλά με κοινωνική μεταρρύθμιση
- Την γενίκευση των ιδανικών κοινοτήτων του κάτι που συνέφερε όλες τις τάξεις
- Το πέρασμα στον κομμουνισμό μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω παραγωγικών συνεταιρισμών και αγορών

Ο ΚΟΙΝΟΤΙΣΤΗΣ ΡΟΜΠΕΡΤ ΟΟΥΕΝ

- Ως μέσο για να φθάσουμε στην ολοκληρωμένη κομμουνιστική κοινωνία και την ελεύθερη χρησιμοποίηση των κοινωνικών πόρων πρότεινε και την ίδρυση και λειτουργία εργατικών παζαριών όπου τα προϊόντα της εργασίας θα ανταλλάσσονταν μέσω ενός χαρτονομίσματος που η μονάδα του θα αντιστοιχούσε σε μία ώρα εργασίας
- Υιοθετώντας έτσι τον **εργάσιμο χρόνο** ως μέτρο της αξίας.

Η μαρξιστική προσέγγιση του κράτους και της αυτοδιοίκησης

- Θα εξετάσουμε την εμφάνιση του κράτους δίδοντας έμφαση στην σχετική αυτοτέλεια του κράτους

6. Η εμφάνιση του κράτους- Ένγκελς

- Τι είναι κράτος;
- Πότε εμφανίστηκε;
- Ποιος είναι ο ρόλος του;
- Πότε θα αποσυρθεί από το προσκήνιο της ιστορίας;
- Ένγκελς: *Η Καταγωγή της Οικογένειας, της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους*
- «Το κράτος δεν είναι καθόλου μια δύναμη που επιβλήθηκε στην κοινωνία απ' έξω.
- Το κράτος δεν είναι επίσης “η πραγματοποίηση της ηθικής ιδέας”, “η εικόνα και η πραγματοποίηση του ορθού λόγου”, όπως ισχυρίζεται ο Χέγκελ.

Ένγκελς: Η Καταγωγή της Οικογένειας, της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους

- Το κράτος είναι η ομολογία ότι η κοινωνία αυτή μπερδεύτηκε σε μια αξεδιάλυτη αντίφαση με τον ίδιο τον εαυτό της, ότι διασπάστηκε σε ασυμφιλίωτες αντιθέσεις, από τις οποίες δεν έχει τη δύναμη να απαλλαγεί.
- Και για να μη φθείρουν αυτές οι αντιθέσεις, οι τάξεις με τα αντιμαχόμενα οικονομικά συμφέροντα, τον εαυτό τους και την κοινωνία σ' έναν άκαρπο αγώνα

Ένγκελς: Η Καταγωγή της Οικογένειας, της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους

- έγινε αναγκαία μια δύναμη που φαινομενικά στέκεται πάνω από την κοινωνία, για να μετριάσει τη σύγκρουση, για να την κρατά μέσα στα όρια της “τάξεως”.
- Και η δύναμη αυτή, που βγήκε από την κοινωνία, μα που τοποθετήθηκε πάνω απ’ αυτή, που όλο και περισσότερο αποξενώνεται απ’ αυτή είναι το κράτος»

6. Η εμφάνιση του κράτους- Λένιν

- Λένιν, “Για το κράτος”, *Διάλεξη στο πανεπιστήμιο Σβερντλόφ* 11. 7. 1919
- «Ένα από τα πιο σύνθετα, τα πιο δύσκολα και σχεδόν ένα ζήτημα από εκείνα που τα έχουν μπερδέψει πιο πολύ οι αστοί επιστήμονες, συγγραφείς και φιλόσοφοι.[...] Το ζήτημα αυτό το μπερδέψαν έτσι και το έκαναν περίπλοκο γιατί θίγει τα συμφέροντα των κυρίαρχων τάξεων περισσότερο από κάθε άλλο ζήτημα.

6. Η εμφάνιση του κράτους - Λένιν

- Η διδασκαλία για το κράτος δικαιώνει τα κοινωνικά προνόμια, δικαιώνει την εκμετάλλευση που υπάρχει, δικαιώνει την ύπαρξη του καπιταλισμού - να γιατί είναι πολύ μεγάλο λάθος να περιμένουμε στο ζήτημα αυτό αμεροληψία»

6. Η εμφάνιση του κράτους- Λένιν *Κράτος και επανάσταση*

- «Το κράτος είναι προϊόν και εκδήλωση των ανειρήνευτων ταξικών αντιθέσεων. Το κράτος εμφανίζεται
- εκεί, τότε και καθόσον, όπου, όταν
- και εφόσον οι ταξικές αντιθέσεις δεν μπορούν αντικειμενικά να συμφιλιωθούν. Και αντίστροφα: η ύπαρξη του κράτους αποδειχνει ότι οι ταξικές αντιθέσεις είναι ανειρήνευτες”.

6. Ο Άνταμ Σμιθ ο πατέρας του φιλελευθερισμού το 1778 σημειώνει για το κράτος

- «η πολιτική κυβέρνηση είναι πραγματικά θεσμοθετημένη για την υπεράσπιση των πλουσίων ενάντια στους φτωχούς ή αυτών που έχουν κάποια ιδιοκτησία ενάντια σ' αυτούς που δεν έχουν καμιά»

6. Φρειδερίκος Νίτσε στο έργο του, *Έτσι Μίλησε ο Ζαρατούστρα*

- “Κράτος; Τι ‘ναι αυτό; Ελάτε δα! Ανοίξτε τ’ αφτιά σας, λοιπόν, γιατί τώρα θα σας πω το λόγο μου για το θάνατο των λαών. Κράτος λέγεται το πιο παγερό απ’ όλα τα παγερά τέρατα.
- Κι επίσης παγερά ψεύδεται και τα ψέματα αυτά έρπουν από το στόμα του:
- “Εγώ, το κράτος, είμαι ο λαός.
- Αυτό ‘ναι ψέμα” [...]
- Και οι πολιτικοί αυτοί οι “περιττοί”;

6. Φρειδερίκος Νίτσε στο έργο του, *Έτσι Μίλησε ο Ζαρατούστρα*

- Δείτε τους πως σκαρφαλώνουν οι ευκίνητοι πίθηκοι!
- Σκαρφαλώνουν ο ένας στον άλλον κι έτσι σπρώχνονται στη λάσπη και στο βυθό
- Όλοι τους θέλουνε θρόνο: αυτό ‘ναι η τρέλα τους, -σαν να καθότανε η ευτυχία
- στο θρόνο! Η λάσπη κάθεται συχνά στο θρόνο- και συχνά επίσης κι ο θρόνος
- κάθεται πάνω στη λάσπη.
- Τρελοί μου φαίνονται όλοι, κι αναρριχητικοί πίθηκοι και ακόλαστοι. Ναυτία
- μου φέρνει το είδωλό σας, το παγερό τέρας: ναυτία μου φέρνουν όλοι μαζί
- αυτοί οι ειδωλολάτρες”

7. Η σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- Σε περιόδους μακράς «κοινωνικής γαλήνης», ο ρόλος του κράτους παρουσιάζεται ολιγότερο καταπιεστικός, με αποτέλεσμα η αυτοτέλειά του να φαίνεται ότι εκφράζει περισσότερο τα γενικότερα συμφέροντα της κοινωνίας.
- Αντίθετα σε περιόδους κρίσης και μάλιστα γενικής κρίσης, τότε το κράτος διαφοροποιείται εντελώς από τα γενικά συμφέροντα της κοινωνίας, αυτονομείται σε σχέση με την κοινωνία για να ταυτιστεί περισσότερο ή ακόμα κι απόλυτα με την κυρίαρχη τάξη

7. Η σχετική αυτοτέλεια του κράτους-Λένιν

- Κατά τον Λένιν όσο πιο ελεύθερο είναι το κράτος και αναφέρει ως παράδειγμα την Ελβετία και τις ΗΠΑ, τόσο πιο καθαρά εκφράζεται το κράτος-μηχανή στα χέρια της αστικής τάξης για να καταπιέζει την εργατική τάξη.
- Εξάλλου οι δημοκρατικές εκφάνσεις του αστικού κράτους:

7. Η σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- «επιβεβαιώνουν την αλήθεια, που μάταια προσπαθεί να την αποκρύψει η αστική τάξη, την αλήθεια ότι στις πιο δημοκρατικές αστικές δημοκρατίες, στην πραγματικότητα, κυριαρχούν η τρομοκρατία και η δικτατορία της αστικής τάξης, κι αυτό εκδηλώνεται ανοιχτά κάθε φορά που οι εκμεταλλευτές αρχίζουν να νομίζουν ότι η εξουσία του κεφαλαίου κλονίζεται»

Η σχετική αυτοτέλεια του κράτους- Λένιν

- «αποτελεί άραγε το κράτος έκφραση της λαϊκής θέλησης, συνισταμένη της παλλαϊκής απόφασης, έκφραση της εθνικής θέλησης κτλ
- -ή μήπως το κράτος είναι μια μηχανή για να μπορούν οι ντόπιοι καπιταλιστές να κρατούν την εξουσία τους πάνω στην εργατική τάξη και την αγροτιά;
- [...] Η δύναμη του κεφαλαίου είναι το παν, το χρηματιστήριο είναι το παν, ενώ το Κοινοβούλιο, οι εκλογές είναι ανδρείκελα, κούκλες...[...]

Ο Λένιν για την σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- «να αποφασίζεις μια φορά σε κάμποσα χρόνια ποιο μέλος της κυρίαρχης τάξης θα καταπιέζει, θα καταπνίγει το λαό στη Βουλή -να ποια είναι η αλήθεια του αστικού κοινοβουλευτισμού, όχι μόνο στις κοινοβουλευτικές-συνταγματικές μοναρχίες, αλλά και στα πιο δημοκρατικά πολιτεύματα»

Ο Λένιν για την σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- «μόλις δημιουργηθεί αυτό το όργανο ανεξαρτοποιείται απέναντι στην κοινωνία, και μάλιστα τόσο περισσότερο, όσο περισσότερο γίνεται όργανο μιας ορισμένης τάξης, όσο περισσότερο επιβάλλει την κυριαρχία αυτής της τάξης»

Ο Ένγκελς για την σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- Ο Ένγκελς σε γράμμα του στον Σμιτ στις 27 Οκτωβρίου 1890 σημειώνει σχετικά με την αυτοτέλεια του κράτους, ότι αυτό,
- «το καταλαβαίνει κανείς πιο εύκολα από την άποψη του καταμερισμού της εργασίας. Η κοινωνία δημιουργεί ορισμένες γενικές λειτουργίες και δεν μπορεί έπειτα να τα βγάλει πέρα χωρίς αυτές. Τα πρόσωπα αυτά που διορίζονται για την άσκηση αυτών των λειτουργιών σχηματίζουν ένα νέο κλάδο του καταμερισμού της εργασίας *μέσα στην κοινωνία*

Ό Ένγκελς για την σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- Αποχτούν έτσι ιδιαίτερα συμφέροντα κι απέναντι στους εντολοδότες τους, αποχτούν αυτοτέλεια απέναντί τους και εμφανίζεται το κράτος. Και από εδώ και μπρος τα πράγματα εξελίσσονται όπως και στο εμπόριο των εμπορευμάτων κι αργότερα στο χρηματεμπόριο:

Ό Ένγκελς για την σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- η καινούργια αυτοτελής δύναμη οφείλει βέβαια ν' ακολουθεί γενικά την κίνηση της παραγωγής, χάρις όμως στην ενυπάρχουσα σ' αυτή σχετική αυτοτέλεια που της μεταβιβάστηκε κάποτε και που εξακολουθεί βαθμιαία να αναπτύσσεται παραπέρα, αντεπιδρά κι αυτή με τη σειρά της πάνω στους όρους και στην πορεία της παραγωγής.

Ο Ένγκελς για την σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- «Είναι η αμοιβαία δράση δύο άνισων δυνάμεων, της οικονομικής κίνησης από τη μια, και από την άλλη της νέας πολιτικής εξουσίας που τείνει προς τη μεγαλύτερη δυνατή αυτοτέλεια και που, μια κι έχει πια γεννηθεί, είναι κι αυτή προικισμένη με τη δική της κίνηση.

Ο Ένγκελς για την σχετική αυτοτέλεια του κράτους

- Βέβαια η οικονομική κίνηση επιβάλλεται γενικά, υφίσταται όμως τον αντίκτυπο της πολιτικής κίνησης που τη δημιούργησε η ίδια και που είναι προικισμένη με σχετική αυτοτέλεια»

Η Παρισινή Κομμούνα (1871)

«Η κομμούνα σχηματίζονταν από δημοτικούς συμβούλους που είχαν εκλεγεί με βάση το γενικό εκλογικό δικαίωμα στα διάφορα διαμερίσματα του Παρισιού. Ήταν υπεύθυνοι και μπορούσαν να ανακληθούν σ' οποιαδήποτε στιγμή. Η πλειοψηφία αποτελούνταν φυσικά από εργάτες ή από αναγνωρισμένους εκπροσώπους της εργατικής τάξης.

Αυτοδιοίκηση αυτοδιαχείριση και η Παρισινή Κομμούνα

Η Κομμούνα δεν επρόκειτο να είναι ένα κοινοβουλευτικό αλλά ένα εργαζόμενο σώμα, εκτελεστικό και νομοθετικό ταυτόχρονα. Η αστυνομία, που ως τότε ήταν όργανο της κεντρικής κυβέρνησης, απογυμνώθηκε αμέσως από όλες τις πολιτικές της ιδιότητες και μετατράπηκε σε υπεύθυνο όργανο της Κομμούνας, που μπορούσε να ανακληθεί σ' οποιαδήποτε στιγμή»

Αυτοδιοίκηση αυτοδιαχείριση και η Παρισινή Κομμούνα

- «Το ίδιο έγινε και με τους δημόσιους υπαλλήλους σ' όλους τους κλάδους της διοίκησης. Από τα μέλη της Κομμούνας ως τους κατώτερους υπαλλήλους η δημόσια υπηρεσία έπρεπε να αμείβεται με *εργατικούς μισθούς*. Όλα τα αποχτημένα δικαιώματα και οι επιχορηγήσεις για έξοδα παραστάσεως στους ανωτέρους αξιωματούχους του κράτους καταργήθηκαν μαζί με τους ίδιους τους αξιωματούχους

Αυτοδιοίκηση αυτοδιαχείριση και η Παρισινή Κομμούνα

- Οι δημόσιες θέσεις έπαψαν να είναι ατομική ιδιοκτησία των βοηθών της κεντρικής κυβέρνησης. Όχι μόνο η διοίκηση του δήμου, μα και όλα τα καθήκοντα που ως τότε ασκούσε το κράτος, πέρασαν στα χέρια της Κομμούνας»

Αυτοδιοίκηση αυτοδιαχείριση και η Παρισινή Κομμούνα

- «Οι βουλευτές θα μπορούσαν κάθε στιγμή να ανακληθούν και θα έπρεπε να δεσμεύονται από τις καθορισμένες εντολές των εκλογέων τους. Οι λίγες μα σπουδαίες λειτουργίες που θα απέμεναν για την κεντρική κυβέρνηση δεν θα καταργούνταν, όπως σκόπιμα το παραποίησαν, αλλά θα μεταβιβάζονταν σε υπαλλήλους της Κομμούνας, δηλαδή σε αυστηρά υπεύθυνους υπαλλήλους.

Αυτοδιοίκηση αυτοδιαχείριση και η Παρισινή Κομμούνα

- «Αντί να αποφασίζεται μια φορά κάθε τρία ή έξι χρόνια, ποιο μέλος της άρχουσας τάξης θα εκπροσωπεί και θα τσαλαπατά το λαό στη βουλή, το γενικό εκλογικό δικαίωμα, θα εξυπηρετούσε τον οργανωμένο σε κομμούνες λαό, όπως το ατομικό δικαίωμα εκλογής χρησιμεύει σε κάθε εργοδότη για να αναζητεί εργάτες, επιστάτες και λογιστές για την επιχείρησή ΤΟΥ»

Αυτοδιοίκηση αυτοδιαχείριση και η Παρισινή Κομμούνα

- «Και μόνο η ύπαρξη της Κομμούνας είχε σαν αυτονόητη συνέπεια την τοπική αυτοκυβέρνηση, όχι όμως πια σαν αντίβαρο στην κρατική εξουσία που είχε γίνει πια περιττή».
- Η Κομμούνα έδωσε στη δημοκρατία τη βάση πραγματικά δημοκρατικών θεσμών. Όμως ο τελικός της σκοπός δεν ήταν ούτε η “φτηνή κυβέρνηση”, ούτε η “αληθινή δημοκρατία”. Και τα δυο υπήρξαν απλά συνακόλουθά της».

Αυτοδιοίκηση αυτοδιαχείριση και η Παρισινή Κομμούνα

- «Η Κομμούνα, ξεφωνίζουν, θέλει να καταργήσει την ιδιοκτησία, τη βάση κάθε πολιτισμού! Μάλιστα, κύριοι, η Κομμούνα ήθελε να καταργήσει εκείνη την ταξική ιδιοκτησία που την εργασία των πολλών τη μετατρέπει σε πλούτο των λίγων. Η Κομμούνα σκόπευε να απαλλοτριώσει τους απαλλοτριωτές»

Τα λάθη της Κομμούνας κατά τους Μαρξ-Ένγκελς

- «Η Κομμούνα στάθηκε ευλαβικά με ιερό σεβασμό μπροστά στις πόρτες της Τράπεζας της Γαλλίας. Αυτό ήταν επίσης σοβαρό πολιτικό λάθος. Η τράπεζα στα χέρια της Κομμούνας - αυτό θα άξιζε περισσότερο από δέκα χιλιάδες ομήρους. Θα σήμαινε την πίεση που θα ασκούσε στην κυβέρνηση των Βερσαλλιών ολόκληρη η αστική τάξη για να κλείσει ειρήνη με την Κομμούνα».

Τα λάθη της Κομμούνας κατά τον Λένιν

- «Δυο όμως λάθη καταστρέψανε τους καρπούς της λαμπρής νίκης. Το προλεταριάτο σταμάτησε στη μέση του δρόμου: Αντί να αρχίσει την "απαλλοτρίωση των απαλλοτριωτών", παρασύρθηκε από το όνειρο να εγκαθιδρύσει ανώτερη Δικαιοσύνη σε μια χώρα που να την ενώνει το πανεθνικό καθήκον. Δεν κατέλαβε, λ.χ., τέτοια ιδρύματα, σαν την Τράπεζα, οι θεωρίες των προυντονιστών για "δίκαιη ανταλλαγή" κτλ. επικρατούσαν ακόμα ανάμεσα στους σοσιαλιστές.

Τα λάθη της Κομμούνας κατά τον Λένιν

- Το δεύτερο λάθος είναι η υπερβολική μεγαλοψυχία του προλεταριάτου: Έπρεπε να εξοντώσει τους εχθρούς του. Απεναντίας, το προλεταριάτο του Παρισιού προσπαθούσε να επιδράσει ηθικά επάνω τους, περιφρόνησε τη σημασία των καθαρά πολεμικών ενεργειών στον εμφύλιο πόλεμο και, αντί να στεφανώσει τη νίκη του στο Παρίσι με αποφασιστική επίθεση ενάντια στις Βερσαλλίες, αργοπόρησε κι έδωσε στην κυβέρνηση των Βερσαλλιών τον καιρό να συγκεντρώσει τις σκοτεινές δυνάμεις και να προετοιμαστεί για τη ματωμένη εβδομάδα του Μάη».

«Η Ματωμένη Βδομάδα" και η πτώση της Κομμούνας

- Ο στρατός των Βερσαλλιών επιτέθηκε στο Παρίσι στις 2 Απριλίου 1871 και από τότε το Παρίσι βρισκόταν υπό συνεχή βομβαρδισμό. Όσοι Κομμουνάροι αιχμαλωτίζονταν εκτελούνταν αμέσως και το πλεονέκτημα του στρατού ήταν τέτοιο ώστε από τα μέσα Απριλίου σταμάτησε κάθε διαπραγμάτευση με το Παρίσι. Το τείχος της πόλης καταλήφθηκε στις 21 Μαΐου, αλλά η σκληρότερη αντίσταση σημειώθηκε στις ανατολικές εργατικές συνοικίες του Παρισιού όπου οι οδομαχίες συνεχίστηκαν για ακόμα οκτώ μέρες, που έμειναν στην ιστορία ως η "Ματωμένη Βδομάδα». Θανατώθηκαν πολλοί άμαχοι, και σύμφωνα με τις κυβερνητικές πηγές μόνο κατά τη "Ματωμένη Βδομάδα" σκοτώθηκαν 17.000 παριζιάνοι ενώ άλλες πηγές ανεβάζουν τον αριθμό σε 30.000.

«Η Ματωμένη Βδομάδα" και η πτώση της Κομμούνας

- Οι τελευταίοι εκατόν σαράντα επτά Κομμουνάροι εκτελέστηκαν το απόγευμα της 28ης Μαΐου στο νεκροταφείο Περ Λασέζ όπου είχαν οχυρωθεί, σε ένα σημείο που σήμερα είναι γνωστό ως Τοίχος των Κομμουνάρων. Οι απώλειες των κυβερνητικών το ίδιο διάστημα ήταν 1.000. Συγκριτικά, την περίοδο της τρομοκρατίας κατά την πρώτη Γαλλική Επανάσταση, που διήρκεσε ενάμισι χρόνο, οι νεκροί ήταν 19.000. Ακόμα και μετά την πτώση του Παρισιού, τα αντίποινα συνεχίστηκαν και 4,500 με 7,000 Κομμουνάροι εξορίστηκαν στη Νέα Καληδονία, ενώ το Παρίσι παρέμεινε υπό στρατιωτικό νόμο για ακόμα πέντε χρόνια.

Καρλ Μαρξ: «Ο εμφύλιος πόλεμος στη Γαλλία»

- **«Το Παρίσι των εργατών με την Κομμούνα του θα γιορτάζεται πάντα σαν δοξασμένος προάγγελος μιας νέας κοινωνίας. Τους μάρτυρές της τους έχει κλείσει μέσα στη μεγάλη της καρδιά η εργατική τάξη. Τους εξολοθρευτές της τους κάρφωσε κιόλας η ιστορία στον πάσσαλο της ατίμωσης απ' όπου δεν μπορούν να τους λυτρώσουν μήτε όλες οι προσευχές των παπάδων τους».**
Έτσι τέλειωσε το περίφημο έργο του

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

- Η Ελλάδα είναι ένα **ενιαίο κράτος** με πολίτευμα κοινοβουλευτική δημοκρατία.
- Σύμφωνα με το Σύνταγμα της μεταπολίτευσης του 1975, το κράτος οργανώνεται κατά το αποκεντρωτικό σύστημα (άρθρο 101).
- Παράλληλα με τις διατάξεις του κατοχυρώνεται η **διοικητική και οικονομική** αυτοτέλεια της τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 102).

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

- Με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 ορίζεται ότι:
- **«Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων»** (παρ. 1 άρθρου 102

Περιφερειακή διοίκηση και αυτοδιοίκηση (δύο βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης)

- Η Ελλάδα έχει δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Η βασική εδαφική διάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης περιλαμβάνει:
- **A.** Κρατική Περιφερειακή Διοίκηση
 - 1. Αποκεντρωμένες Κρατικές Διοικήσεις 7
- **B.** Τοπική Αυτοδιοίκηση
 - 1. Αυτοδιοικητικές Περιφέρειες 13
 - 2. Δήμοι 325

ΣΥΣΤΑΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

- Συνιστώνται 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις του Κράτους:
- Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση προΐσταται Γενικός Γραμματέας.
- 1. **Αττικής**, η οποία εκτείνεται στα όρια της περιφέρειας Αττικής με έδρα την **Αθήνα**.
- 2. **Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας**, η οποία εκτείνεται στα όρια των περιφερειών Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας με έδρα τη **Λάρισα**.
- 3. **Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας**, η οποία εκτείνεται στα όρια των περιφερειών Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας με έδρα τα **Ιωάννινα**.
- 4. **Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου**, η οποία εκτείνεται στα όρια των περιφερειών Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου με έδρα την **Πάτρα**.
- 5. **Διοίκηση Αιγαίου**, η οποία εκτείνεται στα όρια των περιφερειών Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου με έδρα τον **Πειραιά**.
- 6. **Κρήτης**, η οποία εκτείνεται στα όρια της περιφέρειας Κρήτης με έδρα το **Ηράκλειο**.
- 7. **Μακεδονίας – Θράκης**, η οποία εκτείνεται στα όρια της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης και Κεντρικής Μακεδονίας με έδρα τη **Θεσσαλονίκη**.

Οι 13 αυτοδιοικητικές περιφέρειες

- 1. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (**Κομοτηνή**)
- 2. Κεντρικής Μακεδονίας (**Θεσσαλονίκη**)
- 3. Δυτικής Μακεδονίας (**Κοζάνη**)
- 4. Ηπείρου (**Ιωάννινα**)
- 5. Θεσσαλίας (**Λάρισα**)
- 6. Ιονίων Νήσων (**Κέρκυρα**)
- 7. Δυτικής Ελλάδας (**Πάτρα**)
- 8. Στερεάς Ελλάδας (**Λαμία**)
- 9. Αττικής (**Αθήνα**)
- **10. Πελοποννήσου (Τρίπολη)**
- 11. Βορείου Αιγαίου (**Μυτιλήνη**)
- 12. Νοτίου Αιγαίου (**Ερμούπολη**)
- 13. Κρήτης (**Ηράκλειο**)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

- Μετά τη δολοφονία του Ι. Καποδίστρια (1776-1831) από γόνους παραδοσιακών προεστών («μπέηδων»), οι βαυαροί σάρωσαν με γερμανική πυγμή τις κοινότητες-εμπόδια στη συγκρότηση ενός σύγχρονου, ενιαίου κράτους.
- Με το νόμο «περί συστάσεως των δήμων» του 1833 οι χιλιάδες κοινότητες της Τουρκοκρατίας καταργήθηκαν και ενσωματώθηκαν σε 750 περίπου Δήμους.
- Ο νόμος των βαυαρών έθετε ως κατώτατο όριο για την δημιουργία ΟΤΑ 300 κατοίκους.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

- Με την επάνοδο το 1844 των κομμάτων οι νέοι θεσμοί εκφυλίστηκαν σε μηχανισμούς του πελατειακού συστήματος.
- Είναι η περίοδος που η εκλογική περιφέρεια στην Ελλάδα ταυτίστηκε με την επαρχία, όπου:
- -λίγοι δήμαρχοι δέσποζαν στο πελατειακό σύστημα και συχνά ασκούσαν ασφυκτική επιρροή στον τοπικό βουλευτή, οδήγησε αργότερα σε διαπιστώσεις περί «δημαρχοκρατίας».

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

- Η αναγέννηση των κοινοτήτων πραγματοποιήθηκε 79 χρόνια μετά την βαυαρική μεταρρύθμιση του 1833.
- Ο Ελ. Βενιζέλος επανέφερε το θεσμό των κοινοτήτων που συναποτελούν έκτοτε μαζί με τους δήμους:
- -τον **πρώτο βαθμό** της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Βασική επιδίωξη του νομοθέτη υπήρξε βέβαια στην πράξη ο δραστικός περιορισμός της επιρροής:
- -των δημάρχων-τοπάρχων, με την ελπίδα ότι:
- -θα εξυγιαίνονταν ο κοινοβουλευτισμός.
- Με βάση το νόμο ΔΝΖ'/1912 η χώρα κατακερματίστηκε σε 6.000 περίπου πρωτοβάθμιους ΟΤΑ.

Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

- Η οργάνωση του ελληνικού κράτους «βασίσθηκε στο «ναπολεόντειο μοντέλο» που μεταφυτεύθηκε σε αυτό από τη σύστασή του το 1832.
- Μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του '80 το ελληνικό κράτος παρέμενε εξαιρετικά συγκεντρωτικό.
- Η κατάσταση αυτή άρχισε να αλλάζει με την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1981.
- Έξι χρόνια μετά την ένταξη, το 1987, συστήνονται 13 Προγραμματικές Περιφέρειες.

Η σύντομη διάρκεια του αιρετού Νομάρχη 1994-2010

- Το 1994 οι παλιές Νομαρχίες, οι οποίες αποτελούσαν την αποκεντρωμένη δομή του κράτους για 160 χρόνια, μετατράπηκαν σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Β΄ Βαθμίδας με αιρετές αρχές (Νομάρχη, Νομαρχιακό Συμβούλιο).

1997 «Σχέδιο Καποδίστριας»

- Το 1997 τέθηκε σε εφαρμογή ένα σημαντικό μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα με το ν.2539/1997 «Σχέδιο Καποδίστριας», με το οποίο συνενώθηκαν 5.825 δήμοι και κοινότητες σε 1.034 ΟΤΑ. (900 Δήμοι και 134 κοινότητες)
- Τον ίδιο χρόνο με το ν.2503/1997 επανακαθορίζονται οι λειτουργίες των Προγραμματικών Περιφερειών που μετατρέπονται σε βασική αποκεντρωμένη δομή του κράτους, με επικεφαλής το Γενικό Γραμματέα, ο οποίος διορίζεται από την κυβέρνηση.

2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης»

- Το 2010 ο διοικητικός χάρτης της χώρας άλλαξε ριζικά με μία σαρωτική μεταρρύθμιση που έγινε πράξη με την εφαρμογή του ν.3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης».
- Οι αποκεντρωμένες Περιφέρειες έγιναν 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, οι 52 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις καταργήθηκαν και τη θέση τους πήραν 13 αιρετές περιφέρειες, ενώ οι 1.034 δήμοι και κοινότητες συγχωνεύτηκαν σε 325 δήμους.

2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης»

- Οι νέες αιρετές αυτοδιοικητικές αρχές εξελέγησαν το 2010 και ανέλαβαν τα καθήκοντά τους την 1.1.2011.
- Οι δημοτικές και περιφερειακές αρχές εκλέγονται κάθε 5 χρόνια με άμεση, καθολική ψηφοφορία. Η εκλογή γίνεται την ίδια ημέρα διενέργειας της ψηφοφορίας για την εκλογή των Ελλήνων μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- Η εγκατάσταση των δημοτικών αρχών γίνεται την 1η Σεπτεμβρίου του έτους εκλογής και η θητεία τους λήγει την 31^η Αυγούστου του πέμπτου έτους της θητείας τους.

Ο δήμος (άμεση εκλογή δημάρχου)

- Ο Δήμος διοικείται από:
- Το Δήμαρχο, το Δημοτικό Συμβούλιο, την Οικονομική Επιτροπή, την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής για δήμους πάνω από 10.000 κατοίκους, την Εκτελεστική Επιτροπή.
- Το Δημοτικό Συμβούλιο είναι το κατεξοχήν όργανο του δήμου και αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή εάν το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο έχει μεταβιβάσει αρμοδιότητες σε Επιτροπή του.

Ο δήμος (άμεση εκλογή δημάρχου)

- Το Δήμαρχο επικουρούν οι Αντιδήμαρχοι, οι οποίοι είναι σύμβουλοι της πλειοψηφίας τους οποίους ορίζει ο δήμαρχος ανά 2ετία. Σε δήμους που έχουν περισσότερους από έναν αντιδημάρχους, συνιστάται Εκτελεστική Επιτροπή, στην οποία μετέχουν ο δήμαρχος και οι αντιδήμαρχοι.

Ο δήμος (άμεση εκλογή δημάρχου)

- Με τη μεταρρύθμιση του 2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης», καθιερώθηκαν σημαντικοί νέοι θεσμοί διαβούλευσης και διαφάνειας όπως: Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης. Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης.
- Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών.
- Συνέλευση κατοίκων τοπικής κοινότητας.
- Υποχρεωτική ανάρτηση αποφάσεων στο διαδίκτυο.

Οι αμοιβές Δημάρχων Αντιδημάρχων

- Τα τελευταία χρόνια οι αποδοχές των αιρετών έχουν συρρικνωθεί.
- Για τον καθορισμό των απολαβών των αιρετών, ο νόμος 3852/2010, γνωστός και ως «Καλλικράτης», παίρνει ως μέτρο το μισθό του Γενικού Γραμματέα, ο οποίος αμείβεται με 4.750,00 ευρώ μηνιαίως.
- Με βάση πληθυσμιακά κριτήρια καθορίζονται οι αποδοχές των αιρετών.

Οι αμοιβές Δημάρχων Αντιδημάρχων

- Για παράδειγμα οι πρώτοι «καλλικρατικοί» μισθοί δημάρχων σε δήμους 20.000 έως 100.000 κατοίκων αναλογούν στο 80% του μισθού του Γενικού Γραμματέα, ενώ οι μισθοί των αντιδημάρχων στο 50% αυτών των δημάρχων.

Οι αμοιβές Δημάρχων Αντιδημάρχων

- Με το «μεσοπρόθεσμο» πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής, οι αποδοχές του γ.γ. μειώθηκαν σημαντικά συμπαρασύροντας και τους μισθούς των αιρετών οι οποίοι αναδιαμορφώθηκαν.
- Ο Γενικός Γραμματέας Υπουργείου αμείβεται πλέον με 4.750,00 ευρώ μηνιαίως
- Ο Περιφερειάρχης με 4.275,00 ευρώ και οι αντιπεριφερειάρχες με 3.260,25 ευρώ.

Οι μεγάλοι Δήμοι

- Ο Δήμαρχος Αθηναίων λαμβάνει μηνιαίως το ποσό των 4.275,00.
- Σε αντίστοιχους δήμους άνω των 100.000 κατοίκων, όπως μεταξύ άλλων ο δήμος Περιστερίου, Αχαρνών, Πειραιώς, Καλλιθέας, Νίκαιας κ.ά. ο αντιδήμαρχος αμείβεται με 2.137,50 ενώ ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου με 900,00 ευρώ

Οι μεσαίοι δήμοι

- Σε πληθυσμιακά μικρότερους δήμους, 20.000 έως 100.000 κατοίκων, όπως ο δήμος Ζωγράφου, Αμαρουσίου, Κηφισιάς, Χαλανδρίου, Γλυφάδας, Αγίου Δημητρίου και Νέας Σμύρνης η αμοιβή του δημάρχου ανέρχεται στα 3.420,00, του αντιδημάρχου στις 1.710,00 ενώ ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνει μηνιαίως 720,00 ευρώ.

Οι μικροί δήμοι

- Οι αντίστοιχες αμοιβές σε δήμους ακόμη μικρότερους των οποίων οι κάτοικοί δεν ξεπερνούν τους 20.000, για το δήμαρχο το ποσό αμοιβής είναι 2.565,00.
- Για τον αντιδήμαρχο 1.282,50 ενώ οι πρόεδροι των δημοτικών συμβουλίων κυμαίνονται στα όρια του σημερινού κατώτατου μισθού με 540,00 ευρώ.

Η αποζημίωση των Δημοτικών Συμβούλων

- Με τον «Καλλικράτη» καταργήθηκε σημαντικά η αποζημίωση των Δημοτικών Συμβούλων. Οι Δημοτικοί Σύμβουλοι λαμβάνουν μόνο έξοδα μετακίνησης τα οποία καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, αφορούν κυρίως σε μεγάλους δήμους και καλύπτονται μόνο όταν προκύπτει ανάγκη μετακίνησης.

Αρμοδιότητες και πόροι της τοπικής αυτοδιοίκησης

- Ασκούν ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων οι οποίες εντάσσονται στους ακόλουθους τομείς: Ανάπτυξης, περιβάλλοντος, ποιότητας ζωής των πολιτών και εύρυθμης λειτουργίας των πόλεων, απασχόλησης, κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού, αγροτικής ανάπτυξης, κτηνοτροφίας, αλιείας, πολιτικής προστασίας και κρατικών υποθέσεων.

Αρμοδιότητες και πόροι της τοπικής αυτοδιοίκησης

- Στο πεδίο ευθύνης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ μεταφέρθηκαν σταδιακά τις τελευταίες δεκαετίες αρμοδιότητες που αποτελούσαν αποστολή του κράτους, ειδικότερα:
- Οι προνοιακές δράσεις, όπως προγράμματα κοινωνικής μέριμνας και φροντίδας, η σύσταση και λειτουργία βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών, η πολιτική προστασία, η συντήρηση σχολικών μονάδων και οι σχολικές επιτροπές, τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), τα λιμενικά ταμεία, τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, η δημοτική αστυνομία, η οποία πρόσφατα καταργήθηκε.

Ο θεσμός του τοπικού δημοψηφίσματος

- Ως προς τη συμμετοχή των πολιτών, σημειώνεται ότι ο θεσμός του Τοπικού Δημοψηφίσματος προβλέπεται νομοθετικά από το 2006, ωστόσο δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη.

Τα οικονομικά της τοπικής αυτοδιοίκησης

- Ως προς τα οικονομικά της αυτοδιοίκησης, σημειώνεται ότι οι Δήμοι και οι Περιφέρειες επιχορηγούνται με πόρους που τους μεταβιβάζονται από τον κρατικό προϋπολογισμό ως ακολούθως:
- Περιφέρειες:
- Το 4% από το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)
- Το 2,40% από το Φόρο Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων

Τα οικονομικά των δήμων

- Το 20% από το Φόρο Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων
- Το 12% από το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)
- Το 50% από το Φόρο Ακίνητης Περιουσίας
- Ως προς τα έσοδα, οι δήμοι διαθέτουν ίδιους πόρους σε ποσοστό μεγαλύτερο από το 30%, ενώ το σύνολο σχεδόν των εσόδων των Περιφερειών προέρχεται από κρατικές επιχορηγήσεις

Τα οικονομικά των ΟΤΑ στην Ελλάδα.

- Οι 325 δήμοι διαθέτουν ίδιους πόρους σε ποσοστό μεγαλύτερο από το 30%, ενώ το σύνολο σχεδόν των εσόδων των 13 Διοικητικών Περιφερειών προέρχεται από τις κρατικές επιχορηγήσεις

Τα οικονομικά των δήμων

- Σε όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με εξαίρεση την Ελλάδα, την Κύπρο και τη Μάλτα η τοπική αυτοδιοίκηση απορροφά ένα πολύ μεγάλο μέρος των κρατικών δαπανών.
- Για παράδειγμα η αυτοδιοίκηση στη Δανία δαπανά συνολικά το 37,6% του ΑΕΠ και το 64,3% των δημοσίων δαπανών, κατέχοντας το υψηλότερο βαθμό οικονομικής αποκέντρωσης σε ολόκληρη την Ευρώπη

Τα οικονομικά των δήμων

- Ακριβώς στον αντίποδα βρίσκεται η Ελλάδα, όπου συνολικά, η τοπική αυτοδιοίκηση δαπανά μόλις το 2,8% του ΑΕΠ και συγκεντρώνει το 5,6% των δημοσίων δαπανών καταλαμβάνοντας μια από τις τελευταίες θέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Πρόκειται για στατιστικό στοιχείο πολύ σημαντικό.
- Ίσως σε αυτό το σημείο να συγκεντρώνονται όλα τα άνηθη του κακού για τη δημόσια διοίκηση και για την κακοδαιμονία της χώρα μας.

Τα οικονομικά των δήμων

- Ο συγκεντρωτισμός ενός υδροκέφαλου κράτος με προμετωπίδα τα Υπουργεία, αναπαράγει ένα απεχθές σύστημα πελατειακών σχέσεων, οικονομικών σκανδάλων, διαφθοράς και φθοράς συνειδήσεων.
- Οι διοικούντες φρόντισαν να μην υπάρχει αυτοδιοικητικός έλεγχος στις δημόσιες δαπάνες και όλα να γίνονται εν κρυπτώ και παραβύστω.
- Μ' αυτή την έννοια προβάλλει ο αναντικατάστατος ρόλος του θεσμού της τοπικής αυτοδιοικήσης

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης Τα ψίχουλα των Βρυξελλών

- Α' ΚΠΣ (περίοδος 1989-1993) **7,5 δις** ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-12 ανήλθε σε 67 δις ECU.
- Β' ΚΠΣ (περίοδος 1994-1999) **16,5 δις** ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 ανήλθε σε 176 δις ECU
- Γ' ΚΠΣ (περίοδος 2000-2006) για την Ελλάδα έχουν δεσμευτεί **27,2 δις** ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 προβλέπεται να φθάσει τα 212,5 δις ΕΥΡΩ
- Δ'. ΕΣΠΑ ΚΠΣ (περίοδος 2007-2013) για την Ελλάδα εγκρίθηκαν **20,101** δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ25 προβλέπεται να ανέλθει τα 162,1 δις ΕΥΡΩ
- ΕΣΠΑ (2014-2020). Για την Ελλάδα εγκρίθηκαν **18,3 δις** ευρώ.

Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα κράτη-μέλη έχουν πρώτο, δεύτερο και τρίτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Ο περιφερειάρχης, ο νομάρχης, ο δήμαρχος, ή ο κοινοτάρχης μπορεί να εκλέγεται άμεσα από το λαό, αλλά και έμμεσα από τα Δημοτικά Συμβούλια.

Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το σύνολο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζουν πλην της Ελλάδας ένα ανεπτυγμένο σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης.

- Η κύρια τάση είναι η αποκέντρωση των οικονομικών πόρων και η συγκέντρωση των ΟΤΑ σε λίγα και ισχυρά δημαρχεία.
- Υπάρχουν και περιπτώσεις που έχουμε αποκέντρωση των οικονομικών πόρων με την ταυτόχρονη παρουσία χιλιάδων μικρών κοινοτήτων.

Η τοπική αυτοδιοίκηση στη Γερμανία-Τρεις βαθμοί

- α. 16 Ομοσπονδιακά κράτη
- β. 323 Διοικητικές περιφέρειες (Κομητείες)
- γ. 12. 196 Δήμους και Κοινότητες και 116 Πόλεις με Αυτόνομη διοίκηση
- Α. Ο Περιφερειάρχης μπορεί να εκλέγεται είτε άμεσα από το λαό, είτε έμμεσα, ακόμα και κάποιος, ο οποίος μπορεί να μην είναι καν μέλος του Περιφερειακού Συμβουλίου.

Το δημαρχιακό μοντέλο στη Γερμανία

- 1. Το Σύστημα του Βόρειου-γερμανικού Συμβουλίου, (άμεση εκλογή Δημάρχου για 5 χρόνια).
- 2. Το Σύστημα της Δημοτικής Συγκλήτου. Το σύστημα αυτό βασίζεται στην πρωσική παράδοση, (έμμεση εκλογή Δημάρχου για 4 χρόνια).
- 3. Το Σύστημα του Νοτιο-γερμανικού Συμβουλίου. Τα «μοντέλο» αυτό συναντάται στα κρατίδια της Βάδης-Βυρτεμβέργης και της Βαυαρίας. Ο Δήμαρχος εκλέγεται για 5 έως 8 χρόνια, ανάλογα με το κρατίδιο (άμεση εκλογή).

Τα οικονομικά της τοπικής αυτοδιοίκησης στη Γερμανία

- Οι δύο βασικοί δημοτικοί φόροι είναι ο «τοπικός φόρος επιτηδεύματος» και ο «φόρος περιουσίας».
- Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων τους το εισπράττουν από τα κρατίδια και την ομοσπονδία.
- Οι δαπάνες των δήμων ανέρχονται στο 21,44% του ΑΕΠ και το 44,1% του συνόλου των δημοσίων δαπανών.
- Για την ισόρροπη ανάπτυξη των Περιφερειών υπάρχει ένα ταμείο φορολογικής εξισορρόπησης μεταξύ των πλούσιων και φτωχών Κρατιδίων.

Η τοπική αυτοδιοίκηση στη Γαλλία

Τρεις βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

- α. Περιφέρειες 26
- β. Νομοί 100
- γ. Δήμοι και Κοινότητες 36.683
- Στα υπερπόντια εδάφη έχει χορηγηθεί εσωτερική αυτονομία και δεν αποτελούν μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Έμμεση εκλογή, Περιφερειάρχη, Νομάρχη, Δήμαρχου και Κοινοτάρχη

Τα οικονομικά της τοπικής αυτοδιοίκησης στη Γαλλία

- Οι Δήμοι επιδοτούνται από το κράτος, είτε βάσει μίας προκαθορισμένης επιχορήγησης, είτε βάσει ενός συστήματος εξισορρόπησης των επιχορηγήσεων που ευνοεί τις μειονεκτούσες Τοπικές Αρχές.
- Οι δαπάνες των Δήμων φθάνουν το 11,8% του ΑΕΠ και το 20,9% του συνόλου των δημοσίων δαπανών.
-

Η τοπική αυτοδιοίκηση στη Δανία- δύο βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

- α. Περιφέρειες 5
- β. Δήμοι και Κοινότητες 98
- Έμμεση εκλογή περιφερειάρχη και δήμαρχου
- δαπανά το 37,6% του ΑΕΠ και το 64,3% των δημοσίων δαπανών, αντανakλώντας έτσι τον υψηλότερο βαθμό ουσιαστικής αποκέντρωσης σε ολόκληρη την Ευρώπη

Η τοπική αυτοδιοίκηση στη Δανία- δύο βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

- Οι δήμοι από κοινού με τις περιφέρειες δικαιούνται να εισπράττουν φόρους εισοδήματος και ακίνητης περιουσίας, οι οποίοι ανέρχονται στο 50% του προϋπολογισμού τους.
- Η κεντρική διοίκηση επιχορηγεί την τοπική αυτοδιοίκηση, ενώ μόνο το 1/4 των εσόδων της προέρχονται από δικές της πολιτικές που αποβλέπουν στην αυτοχρηματοδότησή τους

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Πολωνία τρεις βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

- α. Περιφέρειες 16
- β. Κομητείες 314
- γ. Δήμους 2.478
- Έμμεση εκλογή Περιφερειάρχη και Προέδρου της Κομητείας
- Άμεση εκλογή Δημάρχου

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Πολωνία τρεις βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

- Η τοπική αυτοδιοίκηση δαπανά το 15% του ΑΕΠ και το 33% των δημοσίων εσόδων
- Από τις δαπάνες, το σημαντικότερο μέρος αφορά την εκπαίδευση 27%, την υγεία 15%, και την κοινωνική προστασία 13%

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα-δύο βαθμοί αυτοδιοίκησης

- Περιφέρειες 13 (άμεση εκλογή)
- Δήμοι 325 (άμεση εκλογή)
- Αποκεντρωμένες Κρατικές Διοικήσεις 7
- Η τοπική αυτοδιοίκηση δαπανά μόλις το 2,8% του ΑΕΠ και το 5,6% των δημοσίων δαπανών.
- Καταλαμβάνοντας μαζί με την Κύπρο και τη μικρή Μάλτα μια από τις τελευταίες θέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα-δύο βαθμοί αυτοδιοίκησης

- Ο συγκεντρωτισμός του ελληνικού κράτους, αναπαράγει ένα σάπιο σύστημα πελατειακών σχέσεων, οικονομικών σκανδάλων, διαφθοράς και φθοράς συνειδήσεων.
- Οι διοικούντες φρόντισαν να μην υπάρχει αυτοδιοικητικός έλεγχος στις δημόσιες δαπάνες και όλα να γίνονται εν κρυπτώ και παραβύστω.
- Αποτέλεσμα η χώρα να πέσει στα βράχια. Οι κυβερνώντες όμως συνεχίζουν όπως παλιά. Έλεγχος «πατήρ πάντων» από την Αθήνα και ως καταστραφεί η χώρα και ο λαός της.

Κοινωνική μεταρρύθμιση και επανάσταση - Ένγκελς

- Ο Ένγκελς σε γράμμα του προς το Μπέμπελ το 1875 τονίζοντας ότι:
- «Οι κοινωνικές μεταρρυθμίσεις ποτέ δεν οφείλονται στην αδυναμία των ισχυρών, οφείλονται και προκαλούνται από την ισχύ των αδυνάτων»

Κοινωνική μεταρρύθμιση και επανάσταση

- Τέλος κάθε μεταρρύθμιση δεν είναι κατ' ανάγκη πάντα και πιο δημοκρατική ή, όπως πολύ εύστοχα σημειώνει ο Οντιλόν Μπαρό για την αποκεντρωμένη μορφή του κράτους, «είναι πάντα το ίδιο σφυρί που χτυπάει, μόνο που έχει κοντύνει το χέρι»

Οι περιφερειακές ανισότητες στην ΕΕ των «28» το έτος 2013

- Την (7^η) έβδομη θέση από το τέλος στην κατάταξη για το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταλαμβάνει η Ελλάδα μεταξύ των 28 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 73% του μέσου κοινοτικού. από 74% το 2012.
- Τσεχία (82%), Σλοβενία (82%), Σλοβακία (75%), Λιθουανία (73%), Εσθονία (73%) έχουν φτάσει ή και έχουν ξεπεράσει την Ελλάδα, παρόλο που ήταν μακράν φτωχότερες χώρες.

Οι περιφερειακές ανισότητες στην ΕΕ των «28» το έτος 2013

- Σταθερά κάτω από το 73% βρίσκονται:
- Μόνο η Ουγγαρία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Κροατία, η Λετονία και η Πολωνία.
- Στα κράτη - μέλη της ΕΕ, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2013 κυμάνθηκε από 30% σε περιφέρεια της Βουλγαρίας
- Ως 325% στο κέντρο του Λονδίνου.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση των «28» το 2013

- Πρώτο το Λουξεμβούργο με 264% του μέσου κοινοτικού όρου, ακολουθούν η Αυστρία με 129% και η Σουηδία με 127%, ενώ τις τελευταίες θέσεις στη σχετική κατάταξη έχουν η Ρουμανία με 54% και η Βουλγαρία με 47%.
- Ο μέσος όρος του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ευρωζώνη βρίσκεται στο 108, δηλαδή 8% υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πώς Διαμορφώνεται το Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στην Ευρώπη των 27; Το 2012

- Η Αυστρία, Ιρλανδία, Ολλανδία, Σουηδία ξεπερνούν το μέσο κατά 30%.
- Η Δανία, Γερμανία, Βέλγιο, Φινλανδία το ξεπερνούν κατά 15% έως 25%.
- Το Η. Βασίλειο και η Γαλλία το ξεπερνούν κατά 10%.
- Λίγο κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο διαμορφώθηκε το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ιταλία (98%) και την Ισπανία (97%).

-

Πώς Διαμορφώνεται το Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στην Ευρώπη των 27; Το 2012

- Στην Κύπρο ανήλθε στο 91%.
- Στη Μάλτα, Σλοβενία, Τσεχία, Σλοβακία, Ελλάδα, Πορτογαλία, διαμορφώθηκε μεταξύ 75% και 85%.
- Στη Λιθουανία, Εσθονία, Πολωνία, Ουγγαρία, Λετονία, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ διαμορφώθηκε από 60% έως 70% του μέσου κοινοτικού, ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά κατέγραψαν η Ρουμανία (49%) και η Βουλγαρία (47%).

Οι περιφερειακές ανισότητες στην ΕΕ των «28» το έτος 2013

- Οι (20) είκοσι φτωχότερες περιφέρειες της ΕΕ, βρίσκονται στη Βουλγαρία, στη Ρουμανία και στην Πολωνία (από πέντε περιφέρειες η κάθε χώρα), στην Ουγγαρία (τέσσερις περιφέρειες) και σε μία υπερπόντια περιφέρεια της Γαλλίας. Το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ σημειώνεται στο Σεβεροσαπάτεν της Βουλγαρίας (30% του κοινοτικού).

Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ελλάδα 2013

- Κάτω από το 75% του μέσου κοινοτικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ βρίσκονταν το 2013 11 (ένδεκα) ελληνικές περιφέρειες
- Μόνο η Αττική (98% του κοινοτικού ΑΕΠ)
- Και το Νότιο Αιγαίο (76%) κατέγραψαν κατά κεφαλήν ΑΕΠ άνω του 75% του κοινοτικού.

Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ελλάδα 2013

- Ακολουθούν:
- Ιόνια Νησιά (68%). Κρήτη (63%).
- Δυτική Μακεδονία και Στερεά Ελλάδα (62%).
- Πελοπόννησος (60%)
- Θεσσαλία (56%). Ήπειρος (55%)
- Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Ελλάδα και το Βόρειο Αιγαίο (57%)
- Το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ελλάδα σημειώθηκε στην περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (52%).

Οι πλούσιες περιφέρειες της ΕΕ των «28» έτος 2013

- Οι πλουσιότερες περιφέρειες της Ε.Ε. μετά το μητροπολιτικό Λονδίνο είναι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου (325% του μέσου ευρωπαϊκού όρου-και εδώ χάρη στις τράπεζες)
- Η περιοχή των Βρυξελλών στο Βέλγιο, έδρα της Ε.Ε. (207%), του Αμβούργου στη Γερμανία (195%), του Γκρόνιγκεν στην Ολλανδία (187%), της Μπρατισλάβα στη Σλοβακία (184%), της Στοκχόλμης στη Σουηδία (179%), του Ile de France στη Γαλλία (175%-πρόκειται για την ευρύτερη περιοχή του Παρισιού) και της Πράγας στην Τσεχία (173%).

Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός στην Ελλάδα και στα κράτη-μέλη της ΕΕ Eurostat 2013

Η Ελλάδα στις 3 πιο φτωχές της ΕΕ-28

- Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, τουλάχιστον ο **1 στους 3 Έλληνες** (δηλαδή το **35,7%** του πληθυσμού) ζει κοντά στο όριο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Με αυτό το ποσοστό, η Ελλάδα κατατάσσεται στις πρώτες 3 θέσεις των 28 χωρών μελών της ΕΕ με το υψηλότερο ποσοστό πληθυσμού που βιώνει σε συνθήκες φτώχειας!

Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός στην Ελλάδα και στα κράτη-μέλη της ΕΕ Eurostat 2013

Η Ελλάδα στις 3 πιο φτωχές της ΕΕ-28

- Με βάση τους ορισμούς και τα κριτήρια της Eurostat, **άτομα κοντά στο όριο της φτώχειας θεωρούνται εκείνα που ζουν με διαθέσιμο εισόδημα κάτω του 60% του εθνικού μέσου διαθέσιμου εισοδήματος** (μετά τις μεταβιβάσεις των κοινωνικών επιδομάτων), ή αδυνατούν να καλύψουν σημαντικά αγαθά, ή ζουν σε νοικοκυριά χαμηλής εντάσεως εργασίας.

Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός στην Ελλάδα και στα κράτη-μέλη της ΕΕ Eurostat 2013
Η Ελλάδα στις 3 πιο φτωχές της ΕΕ-28

- **Το ποσοστό των φτωχών και κοινωνικά αποκλεισμένων στην Ελλάδα από 28,1% που ήταν το 2008 ανήλθε στο 35,7% το 2013.**
- Έτσι, μεταξύ των 28 χωρών μελών της ΕΕ, η Ελλάδα «κέρδισε» την 3^η θέση και ... χάλκινο μετάλλιο μεταξύ των φτωχότερων χωρών, αφήνοντας- προς το παρών- την 1^η θέση στη Βουλγαρία και τη 2^η θέση στη Ρουμανία.

Έξαρση της φτώχειας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση

- Στο σύνολο των 28 χωρών μελών της ΕΕ, 120 εκατομμύρια άνθρωποι (ήτοι το 24,5% του συνολικού πληθυσμού) ζουν κοντά στο όριο της φτώχειας.**
- Με δεδομένο ότι το (2008) το ποσοστό των φτωχών στην ΕΕ ήταν 23,8%, παρατηρείται μέσα στην τελευταία 5ετία μια αύξηση των φτωχών κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες.**

Έξαρση της φτώχειας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση

- Στην Ελλάδα 3,9 εκατομμύρια άνθρωποι ζούν σαν κοντά στο όριο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.**
- Το ποσοστό των φτωχών και κοινωνικά αποκλεισμένων αυξήθηκε στην τελευταία 5ετία κατά 7,6 ποσοστιαίες μονάδες καθώς από 28,1% (λίγο παραπάνω από 3.000. 000 άτομα) το 2008 εκτινάχτηκε το 2013 στο 35,7%.**
- Αυτό σημαίνει ότι την τελευταία 5ετία, τουλάχιστον 830.000 Έλληνες προστέθηκαν στον κατάλογο των φτωχών και των κοινωνικά αποκλεισμένων.**

Τα υψηλότερα και χαμηλότερα ποσοστά φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ των «28» 2013

- Τα **υψηλότερα ποσοστά** φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έχει η Βουλγαρία που κατέχει την 1^η θέση με 48%.
- Τη 2^η θέση κατέχει η Ρουμανία με 40%, την 3^η η Ελλάδα με 35,7% και ακολουθούν η Λετονία (5^η θέση με 35%) και η Ουγγαρία (6^η θέση με 33%).
- Αντιθέτως, τα **χαμηλότερα ποσοστά** πολιτών που ζουν στο όριο της φτώχειας, καταγράφηκαν στην Τσεχία (14,6%), Ολλανδία (15,9%), Φινλανδία (16%) και Σουηδία (16,4%).

Οι φτωχοί και κοινωνικά αποκλεισμένοι, στην ΕΕ-28 το 2013

- Ο πληθυσμός στη ΕΕ-28 ανέρχεται σε περίπου 504.000.000 κατοίκους.
- Το 24,5% ήτοι 123.480.000 ανθρώπινες ψυχές είναι φτωχοί και κοινωνικά αποκλεισμένοι.
- Όσον αφορά στην αύξηση του αριθμού των φτωχών κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες, αν και μικρή, ισοδυναμεί με 7.056.000 ανθρώπινες ψυχές.

Κάτοικοι με πενιχρό εισόδημα στην ΕΕ28 το 2013

- Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφηκε:
Στην Ελλάδα (1^η θέση με 23,1%),
- Στη Ρουμανία (2^η θέση με 22,4%),
Βουλγαρία (3^η θέση με 21%), Λιθουανία
(4^η θέση με 20,6%) και στην Ισπανία
(5^η θέση με 20,4%).
- Τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν
στην Τσεχία (8,6%) και στην Ολλανδία
(10,4%).

***Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων
Ευρωζώνη
Περιφερειακή οικονομική σύγκλιση και
συνοχή***

**Τρύφωνας Κωστόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής**

Τμήμα Κοινωνιολογίας

Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Το 1923 ο αυστριακός κόμης Coudenhove Kalergi εξαγγέλλει στη Βιέννη τη δημιουργία του:
- **Πανευρωπαϊκού Κινήματος** και οραματίζεται τη σταδιακή μετεξέλιξη της Γηραιάς Ηπείρου
- **στις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης.**

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Το **1929** ο πρωθυπουργός της Γαλλίας **Aristide Briand** ο οποίος είχε τιμηθεί με Νομπέλ Ειρήνης το 1926, ανακοίνωσε, στη Γενική Συνέλευση της Κοινωνίας των Εθνών, τη δημιουργία μιας
- **Ομοσπονδιακής Ευρώπης**, με βάση το ομοσπονδιακό πρότυπο των ΗΠΑ.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Ο μεγαλοφυής Albert Einstein (1879-1955) σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης το 1930 επισημαίνει:
- «Η Ευρώπη θα μπορούσε σήμερα να αποτελεί ένα ομοσπονδιακό κράτος και όχι ένα φρενοκομείο εθνικισμών.
- Ο εθνικισμός είναι παιδική αρρώστια.
- Είναι η ιλαρά της ανθρωπότητας».

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- **Ο Winston Churchill** αδίστακτος εκπρόσωπος του αγγλικού ιμπεριαλισμού.
- Με άρθρο του το **1930**, υποστήριξε το σχέδιο του **Aristide Briand**.
- Ενώ τον Σεπτέμβριο του **1946** μπροστά στα μεταπολεμικά ερείπια κατά τη διάρκεια ομιλίας του στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης πρότεινε τη δημιουργία των Ευρωπαϊκών Ηνωμένων Πολιτειών.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Στο ίδιο μήκος κύματος, και ο **John Foster Dulles**, υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ (1953-1959), σε ομιλία του
- στις 17 Ιανουαρίου του 1947, ανάλογης ιστορικής σημασίας με την ομιλία του **Churchill** δήλωνε:
- *«Η Ευρώπη πρέπει να ομοσπονδοποιηθεί ή να εξαφανισθεί»*

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η ανακοίνωση στο πανεπιστήμιο του Harvard στις:
- **5 Ιουνίου 1947** από τον υπουργό των Εξωτερικών των ΗΠΑ **George Marshall** του ομώνυμου **Σχεδίου Marshall**, για την οικονομική στήριξη της Ευρώπης.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- 23 Μαΐου 1949 ιδρύεται η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας
- Στις 9 Μαΐου 1950 έχουμε την ιστορική διακήρυξη του υπουργού Εξωτερικών της Γαλλίας Robert Schuman.
- Εμπνευσμένη από τις προτάσεις του συμβούλου του Jean Monnet
- Εορτάζεται και ως «ημέρα της Ευρώπης»

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Πολύ πιο πριν από τους οραματιστές της καπιταλιστικής Ευρώπης και συγκεκριμένα στις αρχές του αιώνα, ο **Λένιν** το 1915 στο περίφημο άρθρο του:
- **«Για το σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης»** είχε προβλέψει και το ενδεχόμενο της Ενωμένης Ευρώπης και το ταξικό της περιεχόμενο.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- «Οι Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης στις συνθήκες του καπιταλισμού θα ισοδυναμούσαν με συμφωνία για το **μοίρασμα των αποικιών**. Στον καπιταλισμό όμως δεν μπορεί να υπάρξει άλλη βάση, άλλη αρχή μοιρασιάς εκτός από τη **δύναμη** [...] Στις συνθήκες του καπιταλισμού είναι **αδύνατη** μια **ισόμετρη οικονομική ανάπτυξη** των διαφόρων **οικονομιών** και των **διαφόρων κρατών**

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- [...] Φυσικά είναι δυνατές **προσωρινές** συμφωνίες ανάμεσα σε καπιταλιστές και ανάμεσα σε κράτη. Μ' αυτή την έννοια μπορεί να δημιουργηθούν και οι **Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης**, σαν συμφωνία των *ευρωπαϊών* καπιταλιστών ... **με ποιο σκοπό;**

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Μόνο με το σκοπό να πνίξουν από κοινού το σοσιαλισμό στην Ευρώπη, να περιφρουρήσουν από κοινού τις ληστεμένες αποικίες ενάντια στην Ιαπωνία και στην Αμερική»
- «οι Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης μέσα σε καπιταλιστικό καθεστώς είτε είναι απραγματοποίητες, είτε είναι αντιδραστικές»

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Η ερμηνεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης μπορεί να γίνει και μάλιστα σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό με βάση τις υποθέσεις του Λένιν.
- Η βάση των συμφωνιών οι οποίες αποφασίζονται κατά τη διάρκεια των Συνόδων Κορυφής είναι η δύναμη.
- Οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες αναθεωρούνται με αποτέλεσμα οι συμφωνίες να έχουν πάντα προσωρινό χαρακτήρα.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Οι οικονομικές ολοκληρώσεις αποτελούν αδιαμφισβήτητες νομοτέλειες του καπιταλισμού της εποχής μας και είναι αποτέλεσμα του διεθνούς ανταγωνισμού.
- Οι προσπάθειες των ιμπεριαλιστικών χωρών για παγκόσμια ηγεμονία, δένει στο άρμα τους, ένα ένα, τα μικρά κράτη ως βαγόνια σε αμαξοστοιχία.
- Ο ανταγωνισμός είναι σφοδρός.

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων- περιφερειακές ανισότητες

- Η οικονομική δραστηριότητα της Ε.Ε συγκεντρώνεται σε έναν πυρήνα, ο οποίος εκτείνεται στο τρίγωνο μεταξύ Βρετανίας Γαλλίας και το Αμβούργο στη Γερμανία.
- Πρόκειται για μια περιφέρεια η οποία αντιστοιχεί μόλις στο 1/7 του εδάφους της ΕΕ28 όπου κατοικεί το 1/3 του πληθυσμού.
- Σ' αυτή την περιοχή παράγεται το ήμισυ του εισοδήματος (47%) της κοινότητας.
- (Η πλούσια «μπανάνα»)

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων- περιφερειακές ανισότητες

- Στην ΕΕ των «28» σε εθνικό επίπεδο, πάνω από το 1/3 του πληθυσμού ζει σε χώρες με κατά κεφαλή εισόδημα μικρότερο του 90% του μέσου όρου της Ένωσης.
- Σε σύγκριση με το 1/6 στη ΕΕ των «15».

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων- περιφερειακές ανισότητες

- Σε εθνικό επίπεδο, σε μια Ένωση των «28», οι χώρες χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες.
- **Η πρώτη ομάδα** των πιο πλούσιων κρατών μελών των οποίων το εισόδημα βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο, και περιλαμβάνει «12» από τα παλιά κράτη μέλη της Ένωσης –δηλαδή όλα εκτός από
- την Ελλάδα, την Ισπανία, την Πορτογαλία.

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων- περιφερειακές ανισότητες

- Η **δεύτερη ομάδα** (ενδιάμεση ομάδα), με την Ελλάδα, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Κύπρο, τη Μάλτα, τη Σλοβενία και την Τσεχία, των οποίων το εισόδημα ανέρχεται στο 80% περίπου του μέσου όρου και έχουμε έναν πληθυσμό της τάξεως του 13% του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης των «28».

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων- περιφερειακές ανισότητες

Και έχουμε και μια **τρίτη ομάδα** στην οποία περιλαμβάνονται οι υπόλοιπες 8 χώρες όπου το κατά κεφαλήν εισόδημα ανέρχεται μόνο στο 40% του μέσου όρου της ΕΕ28.

- Πρόκειται για μια μεγάλη ομάδα με πληθυσμό που αντιστοιχεί στο 16% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ28.

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων- ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης

- Τάση την οποία έχει επισημάνει ο Μαρξ στις *Θεωρίες για την υπεραξία* τονίζοντας ότι:
- «Δεν θα ήταν καθόλου δυνατή μια καπιταλιστική παραγωγή αν θα έπρεπε ν' αναπτυχθεί **ταυτόχρονα και σύμμετρα** σ' όλες τις σφαίρες της παραγωγής».

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων- ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης

- «**Η ανισομετρία και ο αλματικός χαρακτήρας της ανάπτυξης των διαφόρων επιχειρήσεων, των διαφόρων κλάδων της βιομηχανίας, των διαφόρων χωρών είναι αναπόφευκτα στις συνθήκες του καπιταλισμού.[...]**
- Ο καπιταλισμός δεν θα ήταν καπιταλισμός, γιατί και η ανισομετρία της ανάπτυξης και το βιοτικό επίπεδο πείνας για τις μάζες είναι ουσιαστικοί, αναπόφευκτοι όροι και προϋποθέσεις αυτού του τρόπου παραγωγής»

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ-ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- 15 Αυγούστου 1971 διάλυση του συστήματος του **Bretton Woods** και κατάργηση της μετατρεψιμότητας του δολαρίου σε χρυσό
- **Οκτώβριο 1970** η έκθεση Werner (Πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου) πρότεινε:
- Να μειωθούν σε πρώτη φάση τα όρια διακύμανσης μεταξύ των νομισμάτων των κρατών μελών και τέλος να καθοριστεί αμετάκλητη ισοτιμία των νομισμάτων.
- (το φίδι μέσα στο τούνελ).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ-ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Στο τέλος του 1977, μόνο τα μισά από τα εννέα κράτη μέλη της εποχής:
- Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο και Δανία παρέμειναν στο εσωτερικό του μηχανισμού, ενώ οι υπόλοιπες χώρες είχαν αφήσει τα νομίσματά τους σε πλήρη διακύμανση. Το σχέδιο Werner εγκαταλείφθηκε την ίδια χρονιά.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ- ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Το 1989, η έκθεση της Επιτροπής Delors προέβλεπε την πραγματοποίηση της ΟΝΕ σε τρία στάδια.
- Οι τελικές αποφάσεις για την ΟΝΕ ελήφθησαν στο Maastricht της Ολλανδίας στις 7 Φεβρουαρίου 1992.
- Το 1995, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης έδωσε ένα όνομα στο νόμισμα, **ευρώ**.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ-ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Το 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών αποφάσισε τη συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ από έντεκα χώρες:
- Γερμανία, Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Ολλανδία, Πορτογαλία, και Φινλανδία.
- Η Ελλάδα αρχικά δεν πληρούσε τα κριτήρια σύγκλισης και συμπεριλήφθη στη ζώνη του ευρώ με νέα απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 1999.

Η απόρριψη του ευρώ σε δημοψήφισμα από τη Σουηδία

- Η είσοδος της Σουηδίας στη Ζώνη του Ευρώ ετέθη σε δημοψήφισμα το οποίο διεξήχθη τις **14.9.2003**.
- Το εκλογικό σώμα της σκανδιναβικής χώρας απέρριψε με διαφορά 15 εκατοσטיαίων μονάδων την ένταξη της Σουηδίας στη ζώνη του ευρώ.
- **(57% με 42%)**.

Η απόρριψη του ευρώ σε δημοψήφισμα και από τη Δανία

Βίκινγκς τα «άτακτα» παιδιά της ΕΕ

- **Οι δανοί** ψήφισαν δύο φορές αρνητικά.
- **Στις 2 Ιουνίου 1992** σε δημοψήφισμα απέρριψαν με ποσοστό 50,7% τη Συνθήκη του Μάαστριχ.
- Πάλι οι **δανοί** τα «άτακτα» παιδιά σε δημοψήφισμα στις 28 Σεπτεμβρίου 2000 με άνετη πλειοψηφία των 53,1% απέρριψαν την ΟΝΕ και το κοινό νόμισμα το ευρώ.

Το ευρώ (EUR, €) είναι το νόμισμα των 19 (αρχικά ένδεκα) χωρών της Ευρωζώνης από την 1η Ιανουαρίου 1999

• Η ευρωζώνη σήμερα αποτελείται από τις εξής δεκαεπτά χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Αυστρία
- Βέλγιο
- Γαλλία
- Γερμανία
- Ελλάδα
- Εσθονία
- Ιρλανδία
- Ισπανία
- Ιταλία
- Κύπρος
- Λουξεμβούργο
- Μάλτα
- Ολλανδία
- Πορτογαλία
- Σλοβενία
- Σλοβακία
- Φινλανδία
-

Επίσης άλλες χώρες που έχουν συνάψει συμβάσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιούν το ευρώ. Αυτές είναι ο Άγιος Μαρίνος, το Βατικανό και το Μονακό. Χωρίς συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Ένωση το ευρώ χρησιμοποιείται από την Ανδόρρα (αναμένεται συμφωνία). Το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο επίσης χρησιμοποιούν το ευρώ αντί για το δηνάριο, κυρίως για πολιτικούς λόγους (διαφορές με την Σερβία), ενώ η Βόρεια Κορέα έχει το ευρώ ως επίσημο νόμισμα για διεθνείς συναλλαγές (το εθνικό νόμισμα Γουόν δεν είναι ανταλλάξιμο στο εξωτερικό).

Τα κριτήρια σύγκλισης της Συνθήκης του Maastricht

- **Ο πληθωρισμός** σε κάθε κράτος μέλος δεν πρέπει να υπερβαίνει το **1,5%** του μέσου των τριών χωρών.
- **Το έλλειμμα του προϋπολογισμού** δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το **3%** του ΑΕΠ ή, τουλάχιστον, να πλησιάζει το επίπεδο αυτό και με την προϋπόθεση ότι βρίσκεται σε συνεχή φάση καθόδου.
- **Το δημόσιο χρέος** δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το **60%** του ΑΕΠ, ή τουλάχιστον, να προσεγγίζει αυτό το επίπεδο ευρισκόμενο σε ισχυρή τάση μείωσης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ- ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Την 1η Ιανουαρίου 2002, τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα σε ευρώ τέθηκαν σε κυκλοφορία.
- Την 1η Ιουλίου 2002, τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα των επιμέρους κρατών μελών αποσύρθηκαν.

Στάθμιση των νομισμάτων στις 8.10.1990 και 1.1.2001 βάσει των τρεχουσών κεντρικών ισοτιμιών (%)

1. Αυστριακό Σελίνι		
2. Βελγικό Φράγκο	7,78	8,18
3. Γερμανικό Μάρκο	30,36	31,91
4. Ελληνική Δραχμή	0,70	0,42
5. Πορτογαλικό Εσκούδο	0,78	0,69
6. Γαλλικό Φράγκο	19,32	20,30
7. Ολλανδικό Φιορίνι	9,49	9,97
8. Ιρλανδική Λίρα	1,11	1,08
9. Λουξεμβουργιανό Φράγκο	0,31	0,32
10. Ιταλική Λιρέτα	9,87	7,84
11. Ισπανική Πεσέτα	5,18	4,16
12. Λίρα Στερλίνα	12,60	
13. Δανική Κορώνα	2,52	
14. Φινλανδία		
15. Σουηδία		

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ- ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Το ευρώ λειτουργεί ως θεμέλιο στην κατεύθυνση της δημιουργίας ενός εναλλακτικού ιμπεριαλιστικού πόλου, γιατί ενοποιεί νομισματικά τις ευρωπαϊκές χώρες και κατά συνέπεια τη δημοσιονομική και οικονομική πολιτική τους
- Το ευρώ ευνοεί το γερμανικό κεφάλαιο και ιδιαίτερα το μονοπωλιακό και πιο ειδικά, τα πιο εξελιγμένα τεχνολογικά τμήματα του ευρωπαϊκού καπιταλισμού, κάτω όμως από την ηγεμονία του γερμανικού κεφαλαίου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ- ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Η προσπάθεια μεταλλαγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια αυστηρά ομοσπονδία, με όλα τα χαρακτηριστικά της, όπου τα κράτη-μέλη θα στερούνται της εθνικής τους κυριαρχίας, κι όπου το βαρύ χέρι της Γερμανίας θα υπαγορεύει τις τύχες τους με την έλευση του ευρώ βρίσκεται προ των πυλών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ-ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Το 2000 το 27% των γερμανικών εξαγωγών κατευθύνονταν προς τα άλλα κράτη μέλη της Ένωσης. Με την είσοδο του ευρώ η Γερμανία τα ανατρέπει όλα.
- Το 2012 οι εξαγωγές της προς την ΕΕ, ανήλθαν στο 44%. Αυτό τα λέει όλα
- Η αγορά το μεγάλο σχολειό του καπιταλισμού
- Αβραάμ Λίνκολν (1809-1865) πρώτος δολοφονημένος Πρόεδρος των ΗΠΑ:
- **«Σύνορα που δεν διασχίζουν εμπορεύματα, τα διαβαίνουν στρατιώτες».**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ-ΕΥΡΩΖΩΝΗ

- Αρχικά η πρώην ΕΟΚ λειτούργησε υπό τη γαλλική κυριαρχία και την επιβολή των πολιτικών απόψεων του στρατηγού Ντε Γκωλ. Στη συνέχεια, ύστερα μάλιστα και από την «ανατροπή» «κατάρρευση» των Σοσιαλιστικών Χωρών, οι ρόλοι αλλάζουν.
- Η ενωμένη Γερμανία προβάλλει πολύ έντονα την ομοσπονδιοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το γερμανικό πρότυπο. Με άλλα λόγια, η «μεγάλη» πατρίδα επιχειρεί κυρίως μέσω του κοινού νομίσματος να διεμβολίσει τις «μικρές» πατρίδες θέτοντας την οικονομία της Ευρώπης υπό γερμανική σκέπη.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΗ

- Θέτουμε το ερώτημα. Μπορεί να μετεξελιχθεί η ΕΕ σε ενιαίο κράτος;
- Το «κρατικό» μόρφωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αν και διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά ενός κράτους-έθνους (κυβέρνηση, κοινοβούλιο, κοινό νόμισμα, δικαστική εξουσία, κτλ.) εν τούτοις δεν είναι κράτος.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΗ

- Τα κυρίαρχα κράτη-μέλη της Ένωσης δημιουργούν τους αναγκαίους υπερκρατικούς θεσμούς, αλλά στο ζήτημα των πόρων αποδεικνύονται πολύ φειδωλά.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΗ

- Τίθεται το ερώτημα. Πως είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί η οικονομική και κοινωνική σύγκλιση των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν ο Κοινοτικός Προϋπολογισμός ανέρχεται μόλις στο 0,88% του συνολικού Ακαθάριστου Κοινοτικού Προϊόντος;
- Την ίδια στιγμή οι εθνικοί προϋπολογισμοί, των κρατών-μελών, υπερβαίνουν το 50% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) και στην Σουηδία να πλησιάζει το 70%;

Μικρό ή μεγάλο κράτος;

- Ο νεοφιλελευθερισμός φαίνεται να φωνασκεί με περισσή υποκρισία για λιγότερο κράτος, αλλά στην πραγματικότητα, νεοσυντηρητικοί και σοσιαλδημοκράτες φαίνεται να βολεύονται σ' ένα κράτος *Λεβιάθαν*, στο οποίο όλο και περισσότερα τμήματα του μεγάλου κεφαλαίου, ζουν από τις κρατικές προμήθειες και τις επιδοτήσεις.

Εθνικό ή Κοινοτικό συμφέρον;

- Η ευρωπαϊκή κατασκευή υπό γερμανική ηγεμονία, έχει ως συνέπεια, τα «μικρά» περιφερειακά κράτη μέλη της Ένωσης σταδιακά να χάνουν την εθνική τους υπόσταση. Σ' αντίθεση με τα «κεντρικά» ηγεμονικά κράτη-μέλη τα οποία ενισχύονται.
- Η οικονομική διολίσθηση των ασθενέστερων «περιφερειακών» κρατών-μελών της Ένωσης, φαίνεται να είναι αποτέλεσμα της άνισης ανάπτυξης. Εξάλλου στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπάρχει κοινοτικό συμφέρον αλλά μόνο επιμέρους εθνικά συμφέροντα.

Προσέγγιση της ΕΕ με βάση την ισχύ

- Η ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία ερμηνεύεται με βάση την *ισχύ*. Όσο πιο ισχυρή εμφανίζεται κάθε χώρα στην ευρωπαϊκή πολιτική κονίστρα, σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, τόσο βαρύνουσα είναι η θέση της.
- Η ισχύς των πλουσίων χωρών εκφράζεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στο θεσμικό κατασκεύασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις για το μέλλον της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

Ποσοστιαία σύνθεση του παγκόσμιου ΑΕΠ σε ΜΑΔ έτος 2008 πηγή: ΔΝΤ

• ΧΩΡΑ	εκ. \$	%
• ΚΟΣΜΟΣ	68.996	100
• Ε.Ε	15.247	22.0
• ΗΠΑ	14.264	20.6
• ΚΙΝΑ	7.916	11.5
• ΙΑΠΩΝΙΑ	4.354	6.3
• ΙΝΔΙΑ	3.288	4.7
• ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2.910	4.2
• ΡΩΣΙΑ	2.260	3.2
• ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2.230	3.2
• ΓΑΛΛΙΑ	2.130	3.0
• ΒΡΑΖΙΛΙΑ	1.981	2.8

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ σε \$ ΗΠΑ έτος 2008 πηγή: ΔΝΤ

	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ
• Κράτη	
• Νορβηγία	53.451
• ΗΠΑ	46.859
• Ελβετία	42.783
• Ιρλανδία	42.539
• Ολλανδία	40.431
• Αυστρία	39.634
• Γερμανία	35.442
• ΕΕ27	33.400
• ΕΛΛΑΔΑ	30.535
• Βουλγαρία	12.341
• Τουρκία	13.138
• Κίνα	5.936
• Αιθιοπία	897
• Υεμένη	758
• Αφγανιστάν	

Η μεγάλη άρνηση της Νορβηγίας Τα αρνητικά δημοψηφίσματα

- Η **Νορβηγία** από τα ιδρυτικά μέλη του NATO αρνείται να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Δύο φορές οι νορβηγοί έχουν πει «όχι» στην Κοινότητα-Ένωση
- Το 1972 με (53%) και το 1994 (52,1%).
- Η Νορβηγία αρνείται για δεύτερη φορά την ένταξή της στην Κοινότητα, όπως και το 1972.
- Σε δημοψήφισμα το οποίο διεξήχθη το 1994 οι Νορβηγοί επέρριψαν την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση με ποσοστό 52,1%, ανατρέποντας τις σχετικές αποφάσεις κυβέρνησης και κοινοβουλίου.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει τέσσερα Διαρθρωτικά Ταμεία.
- Τα τρία Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής μέσω των οποίων επιδιώκει στη μείωση της διαφοράς μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διάφορων περιφερειών και μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας στην οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) (1975)
2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) (1960)
3. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) (1962)
4. Το Ταμείο Συνοχής (1993)

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

- Α' ΚΠΣ (περίοδος 1989-1993) 7,5 δις ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-12 ανήλθε σε 67 δις ECU.
- Β' ΚΠΣ (περίοδος 1994-1999) 16,5 δις ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 ανήλθε σε 176 δις ECU
- Γ' ΚΠΣ (περίοδος 2000-2006) για την Ελλάδα έχουν δεσμευτεί 27,2 δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 προβλέπεται να φθάσει τα 212,5 δις ΕΥΡΩ
- Δ'. ΚΠΣ (περίοδος 2007-2013) για την Ελλάδα εγκρίθηκαν 20,101 δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ25 προβλέπεται να ανέλθει τα 162,1 δις ΕΥΡΩ

Το Α' ΚΠΣ 1989-1993

- Το Α' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 1989-1993. Για την Ελλάδα το συνολικό ύψος της κοινοτικής χρηματοδότησης ανήλθε σε 7,5 δις ECU.
- Το σύνολο του προγράμματος για την ΕΕ12 ανήλθε σε 67 δις ECU

Το Β' ΚΠΣ 1994-1999.

- Το Β' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 1994-1999. Για την Ελλάδα το συνολικό ύψος της κοινοτικής χρηματοδότησης ανήλθε σε 16,5 δις ECU.
- Το σύνολο του προγράμματος για την ΕΕ15 ανήλθε σε 176 δις ECU

Το Γ' ΚΠΣ 2000-2006

- Το Γ' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 2000-2006. Για την Ελλάδα το συνολικό ύψος της κοινοτικής χρηματοδότησης αναμένεται να ανέλθει σε 27,2 δις ΕΥΡΩ.
- Για την ΕΕ15 αναμένεται να ανέλθει σε 212,5 δις ΕΥΡΩ

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

- Το συνολικό ύψος του Γ' Κοινοτικού Πλαίσιο Στήριξης για την περίοδο 2000-2006 το οποίο αποφασίστηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Βερολίνου (24-25 Μαρτίου 2000) έχει ως εξής:
- Διαρθρωτικά Ταμεία 194,5 δις Ευρώ και Ταμείο Συνοχής 18 δις ευρώ.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Το συνολικό ποσό του ελληνικού Γ'ΚΠΣ, ανέρχεται σε 51.248,7 εκατ. ευρώ, για την επταετία 2000-2006.
- Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται οι πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων 44.241,8 εκατ. ευρώ, του Ταμείου Συνοχής 5.833 εκατ. ευρώ και οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες 1.173,9 εκατ. ευρώ.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Από αυτά, η κοινοτική συμμετοχή ανέρχεται σε 27.674,3 εκατ. ευρώ, ή 54% του προγράμματος.
- Τα υπόλοιπα χρήματα κατανέμονται σε εθνική συμμετοχή 13.589,0 εκατ. ευρώ ή 26,5% του προγράμματος, και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα 9.993,5 εκατ. ευρώ ή 19,5% του προγράμματος.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Τα 27.674,3 εκατ. Ευρώ αντιστοιχούν μόλις στο 13% του συνολικού Γ' Κοινοτικού Προγράμματος Στήριξης 2000-2006.
- Στο Β' ΚΠΣ 1994-1999, αντιστοιχούσε για την Ελλάδα το 18% του συνολικού ποσού.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Από το συνολικό Γ' ΚΠΣ στην Ισπανία αναλογεί το 28,95%, στην Ιταλία και τη Γερμανία το 16%, δηλαδή ποσοστιαία αναλογία πολύ μεγαλύτερη απ' ότι για την Ελλάδα, η οποία ήταν η πιο φτωχή χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των «15»

Το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΕΣΠΑ) 2007-2013

- Δ' ΚΠΣ (περίοδος 2007-2013) για την Ελλάδα εγκρίθηκαν 20,101 δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ25 προβλέπεται να ανέλθει τα 162,1 δις ΕΥΡΩ
- Στο Δ' ΚΠΣ 2013-2013 αντιστοιχεί για την Ελλάδα το 12,4% του συνολικού ποσού.

Το Ε' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020

- Η Ελλάδα θα λάβει περίπου 14,5 δισ. για το νέο ΕΣΠΑ
- 1,8 δισ. ευρώ για την αγροτική ανάπτυξη
- Αναμένονται περίπου 2 δισ. ευρώ ακόμη από την αναθεώρηση της συμμετοχής της Ελλάδας στα κοινοτικά κονδύλια, λόγω της μεγάλης μείωσης του ΑΕΠ της χώρας.
- Σύνολο 18,5 ευρώ

Το Ε' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020

- **Αναλυτικά**
- -6,34 δισ. ευρώ να κατευθυνθούν στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες,
- -3,41 δισ. ευρώ στο Ταμείο Συνοχής δηλαδή σε έργα περιβάλλοντος και μεταφορές,
- -2,5 δισ. ευρώ στις αναπτυγμένες περιφέρειες,
- -2,1 δισ. ευρώ στις περιφέρειες που βρίσκονται στο ενδιάμεσο στάδιο ανάπτυξης,
- -1,8 δισ. ευρώ στην αγροτική ανάπτυξη,
- -210 εκατ. ευρώ σε διακρατικά έργα,
- -160 εκατ. ευρώ στη νεανική απασχόληση, ενώ
- -2 δισ. ευρώ επιπλέον αναμένεται να διατεθούν το 2016 μετά την αναθεώρηση των στοιχείων με βάση την ύφεση.

